

SOL

INTERGEMEENTELIJK SAMENWERKINGSVERBAND
VOOR RUIMTELIJKE ORDENING EN SOCIO-ECONOMISCHE EXPANSIE

AAIGEM – AAIGEMBERGSTRAAT

HERAANLEG VAN DE WEGENIS EN RIOLERING

ARCHEOLOGIENOTA – 2016K73

Verbrugge Arne, Deschepper Ewoud & Cherretté Bart

SOLVA-ARCHEOLOGIERAPPORT NR 56

Colofon

Project:

Aaigem - Aaigembergstraat, heraanleg van de wegenis en riolering. Archeologienota (bureaustudie)

Projectcode – 2016K73

Projectnaam: 16-AAI-ABS

SOLVA Archeologierapport 56

Opdrachtgevers:

Gemeente Erpe Mere

Oudenaardsesteenweg 458

9420 Erpe-Mere

Uitvoerder:

SOLVA

Intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie

Joseph Cardijnstraat 60

9420 Erpe-Mere

Tel: 053/64 65 20

Auteurs:

Arne Verbrugge (erkend archeoloog)

Ewoud Deschepper (kaartmateriaal)

Bart Cherretté (redactie)

Bewaarplaats archeologisch ensemble:

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA Archeologisch depot, p/a Industrielaan 25B, 9320 Erembodegem
archeologie@so-lva.be

Tel: 053/64 65 36

Wettelijk depotnummer: D/2016/12.857/8

Afbeelding voorblad: zicht op Aaigembergstraat, zicht naar het noorden met zicht op de splitsing van de Aaigembergstraat en de Delestraat (www.instantstreetview.be, 08-11-2016))

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
1. Planmatige context.....	4
2. Wettelijk kader	4
3. Resultaten.....	4
Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek	6
1. Beschrijvend gedeelte	6
1.1. Administratieve gegevens	6
1.2. De archeologische voorkennis.....	9
1.3. De onderzoeksoopdracht	10
1.4. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek	16
2. Assessmentrapport.....	18
2.1. Methoden, technieken en criteria.....	18
2.2. Een beschrijving van het assessment van de vondsten	18
2.3. Een beschrijving van het assessment van de stalen.....	18
2.4. Conservatie-assessment	18
2.5. Assessment van de sporen	18
2.6. Assessment van het onderzochte gebied.....	19
2.7. Evaluatie van de onderzoeksvragen en potentieel op kennisvermeerdering, en de aard en waardering daarvan	41
2.8. Beschrijving van de kaders waarbinnen het potentieel op kennisvermeerdering geëxploiteerd moet worden.....	43
2.9. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek	44
2.10. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek.....	45
2.11. Bibliografie.....	46
3. Bijlagen	47
1.1. Plannen of figurenlijst	47
1.2. Fotolijst	47
1.3. Lijst van de bijlagen	47

Samenvatting

1. Planmatige context

De gemeente Erpe-Mere wenst de bestaande wegenis van de Aaigembergstraat te vernieuwen. Hierbij wordt ook nieuwe riolering gelegd.

2. Wettelijk kader

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag voor de aanleg van de verbindingsweg. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer¹.

3. Resultaten

SOLVA voerde in opdracht van de gemeente Erpe-Mere het voorgeschreven archeologische (voor)onderzoek uit. Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd.

Deze toont aan dat het projectgebied een laag archeologisch potentieel biedt.

Het projectgebied, de Aaigembergstraat, is minstens sinds het einde van de 16de eeuw een landelijke weg die enkele hoeven rondom de nabijgelegen kouter met elkaar in verbinding stelt. Het is mogelijk dat de weg teruggaat op een oudere fase, maar ook dan valt te verwachten dat eventuele oudere bewoning zich naast het projectgebied zal bevinden.

Het is anderzijds niet uit te sluiten dat er zich oudere sporen ter hoogte van het projectgebied bevinden die niet met de weg in verband staan. Echter, door de ligging op de kam van een heuvelrug is op deze plaats een vrij hoge graad aan erosie te verwachten, waardoor eventueel aanwezige sites slecht of niet bewaard zullen zijn.

De Aaigembergstraat is een geasfalteerde straat met funderingsopbouw, waardoor het oorspronkelijke niveau wellicht reeds tot een diepte van zo'n 50 à 60cm vergraven is. Centraal onder

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

de straat ligt momenteel ook een DWA-riolering. Het valt dan ook te verwachten dat de ondergrond reeds in belangrijke mate geroerd is.

Bijkomend kan gesteld worden dat de werken van die aard zijn dat indien er toch sites aanwezig zouden zijn binnen het gabarit van de geplande werken, deze slechts heel plaatselijk verstoord zullen worden en de ruimtelijke interpretatie ervan moeilijk is.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering, zo er al sporen zouden aangetroffen worden, zeer gering is.

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Administratieve gegevens

Projectcode : 2016K73

Sitecode : 16-AAI-ABS

Wettelijk depotnummer: D/2016/12.857/8

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038;

Locatie :

Oost-Vlaanderen, Erpe Mere, Aaigem, Aaigembergstraat, Delestraat, Hoevenstraat (figuur 1-2, foto 1-4).

Bounding box : punt 1: x=119411,1903 / y=174579,5371; punt 2: x= 119550,9611 ; y=173936,8230.

Kadastrale gegevens :

Erpe Mere 3^e Afdeling, Sectie B, openbaar domein (figuur 1) (rioleringswerken en heraanleg openbaar domein, met huisaansluitingen)

Oppervlakte van de bodemingreep: 5947,78 m²

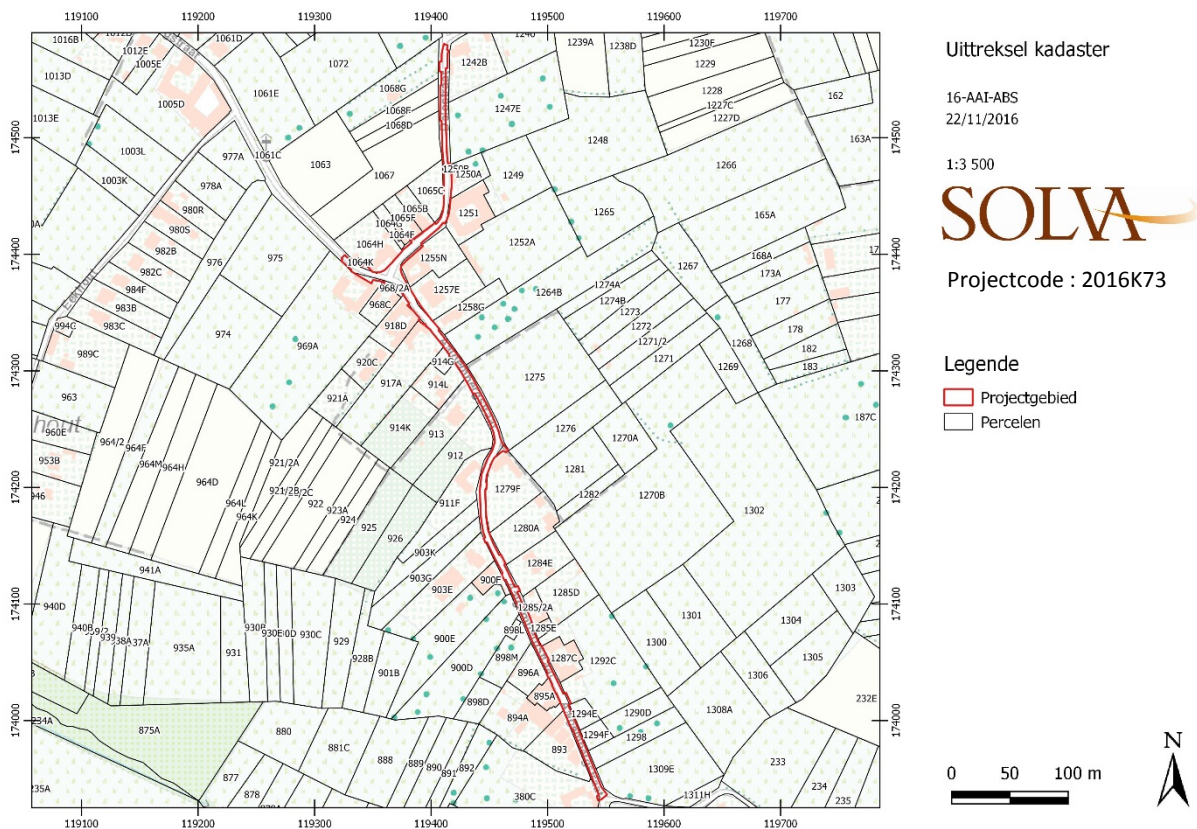
Topografische kaart: zie figuur 2

Uitvoeringstermijn : 08/10-11-2016, 21/22-11-2016

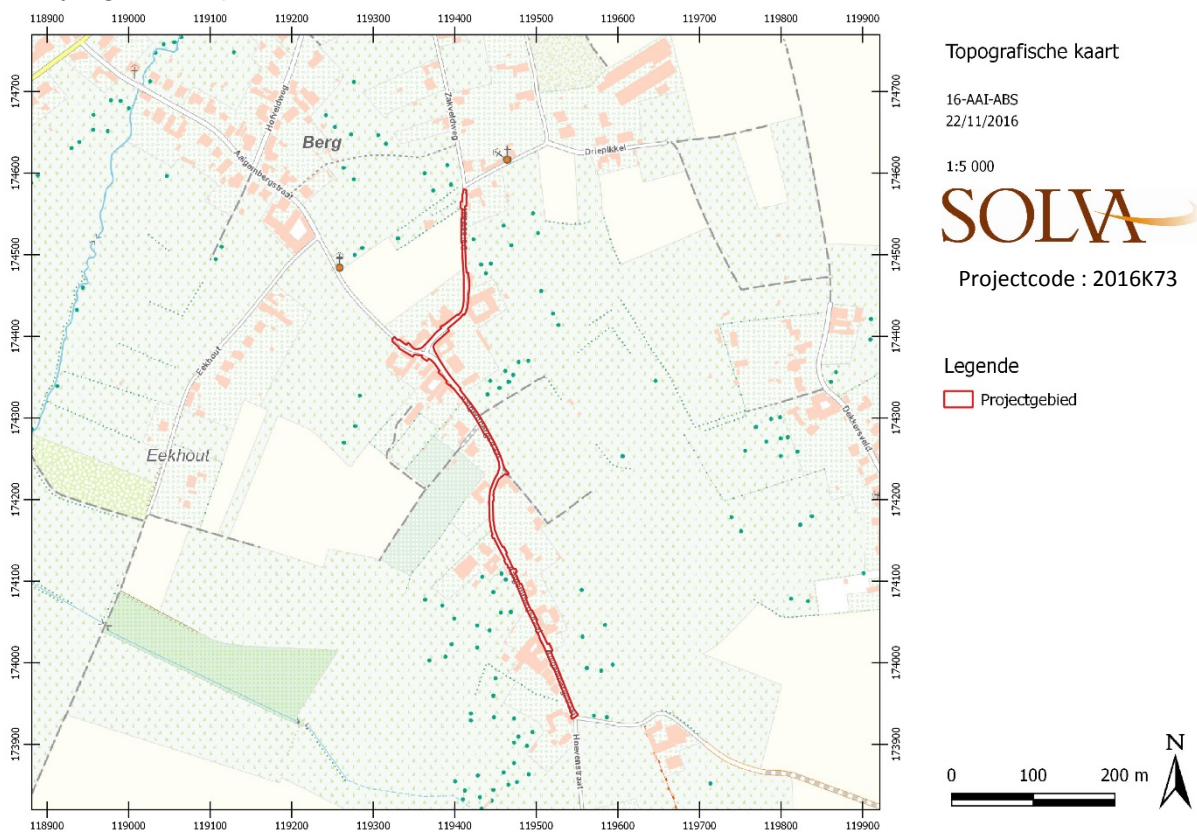
Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek

Aard van het onderzoek : bureauonderzoek

Overzichtsplan verstoorde zones: Het projectgebied valt buiten de afbakening van de GGA-kaart. De gekende verstoringen op het terrein bestaan uit de huidige riolering, te zien op figuur 3 en op het plan in bijlage, plan 1.

Figuur 1 Uittreksel van het kadastraal plan met de situering van het onderzoeksgebied (www.agiv, GRB Vlaanderen, geraadpleegd via WMS).

Figuur 2 Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.ngi, geraadpleegd via WMS).

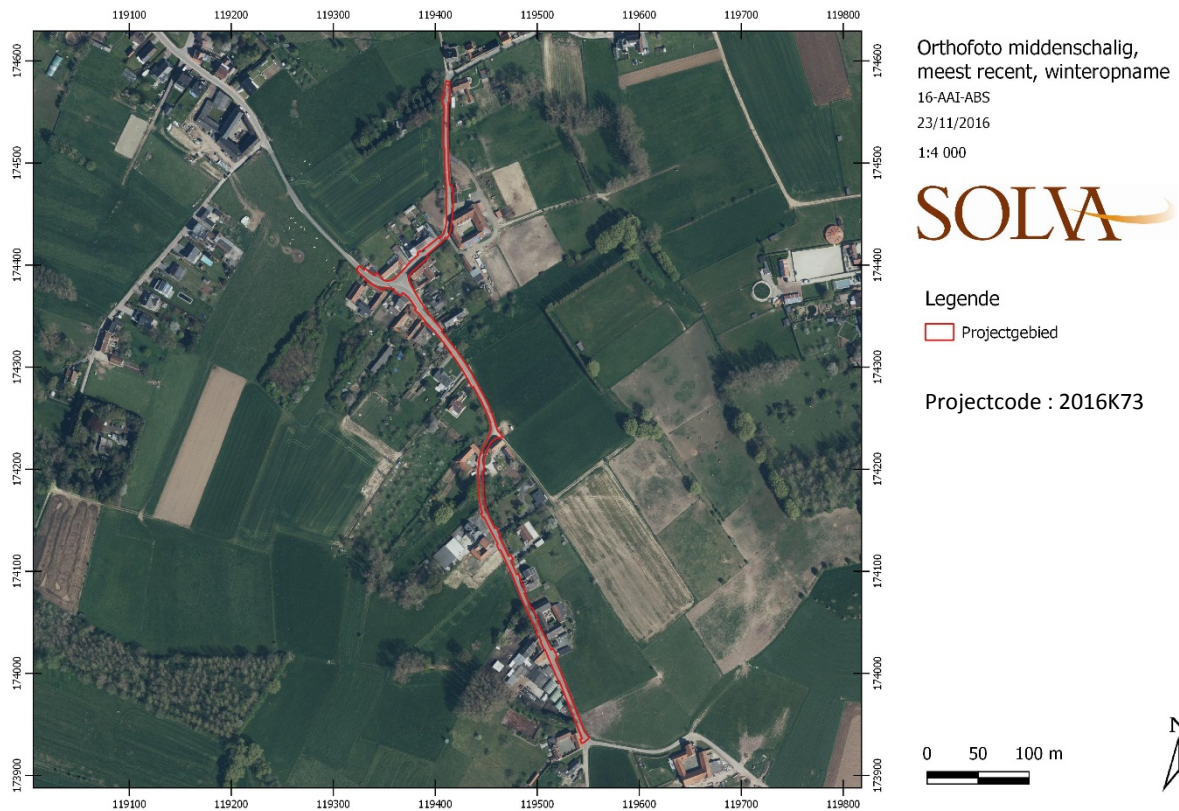

Foto 1 Luchtopname van het onderzoeksgebied (www.agiv.be, geraadpleegd via WMS).

Foto 2 Foto van de bestaande situatie (google.streetview, 08-11-2016)). Zicht naar het noorden vanuit het zuidelijke punt van het projectgebied.

Foto 3 Foto van de bestaande situatie (google.streetview, 08-11-2016)). Zicht naar het zuiden vanuit het noordelijk punt van het projectgebied.

Foto 4 Foto van de bestaande situatie (google.streetview, 08-11-2016)). Zicht naar het zuiden vanuit het midden van het projectgebied.

1.2. De archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

1.3. De onderzoeksoopdracht

1.3.1. Vraagstelling:

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de werken heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

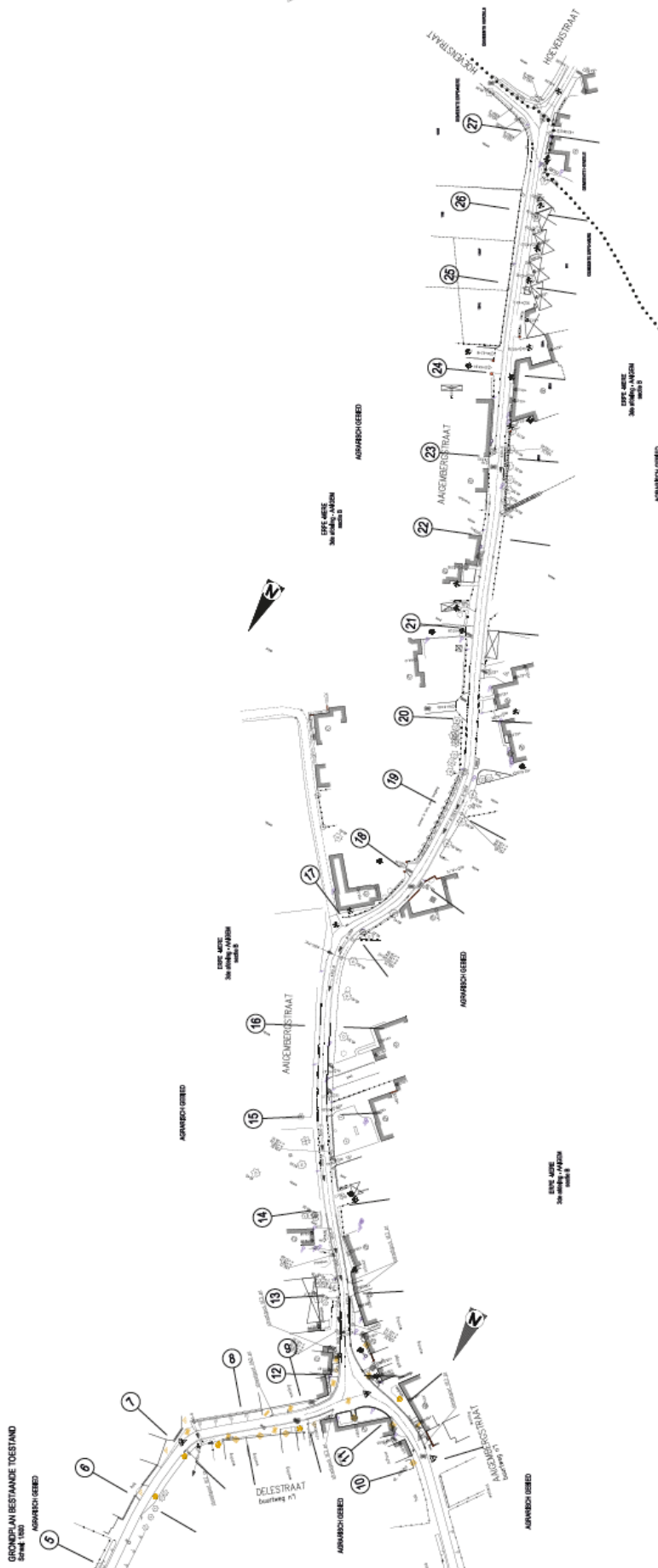
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

1.3.2. De randvoorwaarden :

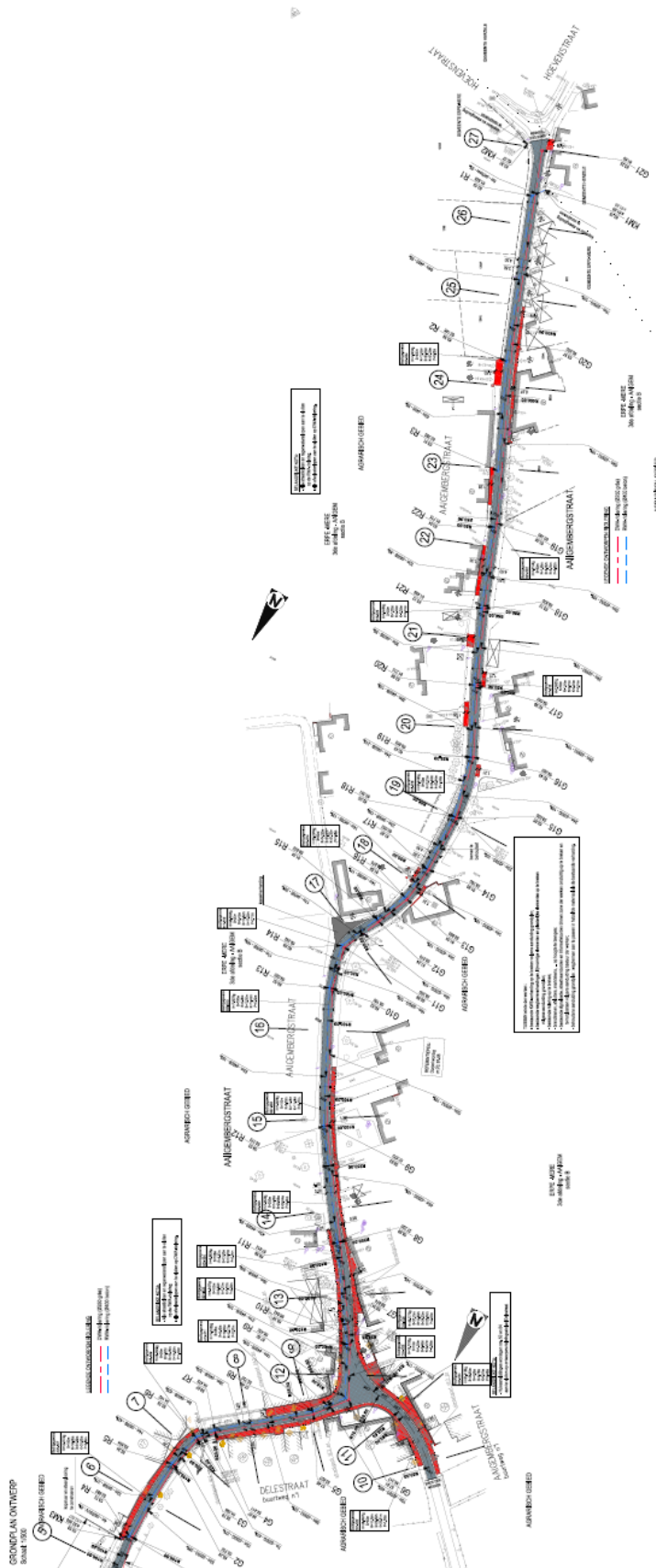
Niet van toepassing

1.3.3. Beschrijving van de geplande werken:

Het geplande traject is ca. 550 m lang. Het gaat om de opbraak en de heraanleg van de wegenis en riolering in een deel van de Aaigembergstraat. In de Aaigembergstraat ligt momenteel enkel een DWA-leiding, centraal onder de huidige weg met buizen van 20, 30 en 40 cm diameter (exacte dieptes staan niet aangegeven op de plannen) (zie bijlagen, plan 1). De huidige weg is ca. 3,5 m breed.

Figuur 3. Bestaande toestand van het projectgebied (Arcadis). Voor een gedetailleerde versie van de opbouw, zie bijlagen, plan 1.

Figuur 4. Ontworpen toestand van het projectgebied (Arcadis). Voor een gedetailleerde versie van de opbouw, zie bijlagen, plan 2.

De nieuwe wegenis- en rioleringswerken zullen binnen het bestaande openbaar domein en grotendeels binnen de bestaande lijninfrastructuur uitgevoerd worden. De nieuwe riolering, aan te leggen onder de rijweg zal evenwel dieper liggen dan de huidige².

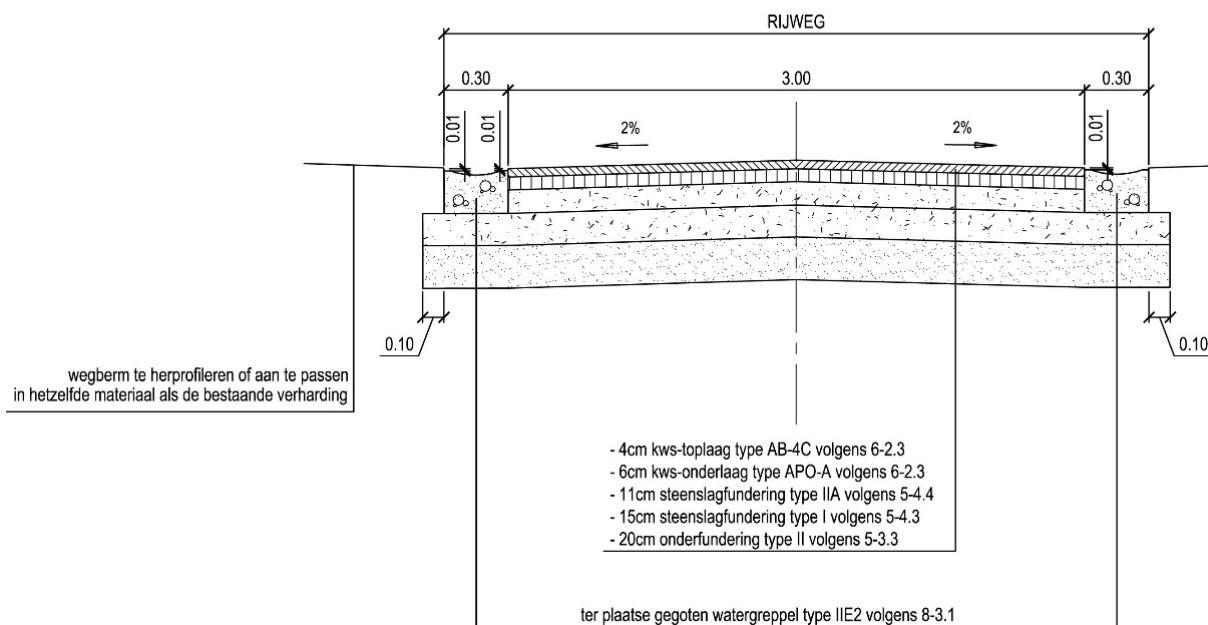
Vanaf de grens met Woubrechtgem wordt een nieuwe DWA-leiding aangebracht in gres buizen met een diameter van 250 mm die iets voorbij Hoeve Van Cauter (Delestraat) aansluiten op bestaande riolering. De RWA-leiding bestaat uit betonbuizen met een diameter van 400 mm. De leidingen worden naast elkaar geplaatst op een afstand van 1,30 m (as op as). De buizen zullen logischerwijs in één sleuf worden gelegd van iets ruimer dan 1,63 m breed. We kunnen veronderstellen dat de breedte van de sleuf, de breedte van een kraanbak zal zijn (1,80 m tot 2 m). De buizen worden geplaatst op een diepte van ca. 1,40 tot 1,65 m onder het huidige maaiveld.

De rijweg wordt uitgevoerd in asfalt in een breedte van 3,50 m in de Aaigembergstraat en 3,00 m in het gedeelte Delestraat. De weg wordt afgeboord met een ter plaatse gegoten greppel in een breedte van respectievelijk 50 cm en 30 cm.

Er komen voetpaden (rode kleur op het plan van ontworpen toestand, zie bijlagen plan 2 en figuur 4)) ter hoogte van de kruispunt en de woningen in de Delestraat. Dit zal 1 of 1,5 m breed zijn en de fundering hiervoor zal tot ca. 30 cm diep onder het maaiveld reiken. Voor het gedeelte van voorbij het kruispunt tot Woubrechtgem worden de opritten aangesloten (rode blokjes op het plan ontworpen toestand).

² Ons medegedeeld door studiebureau Arcadis.

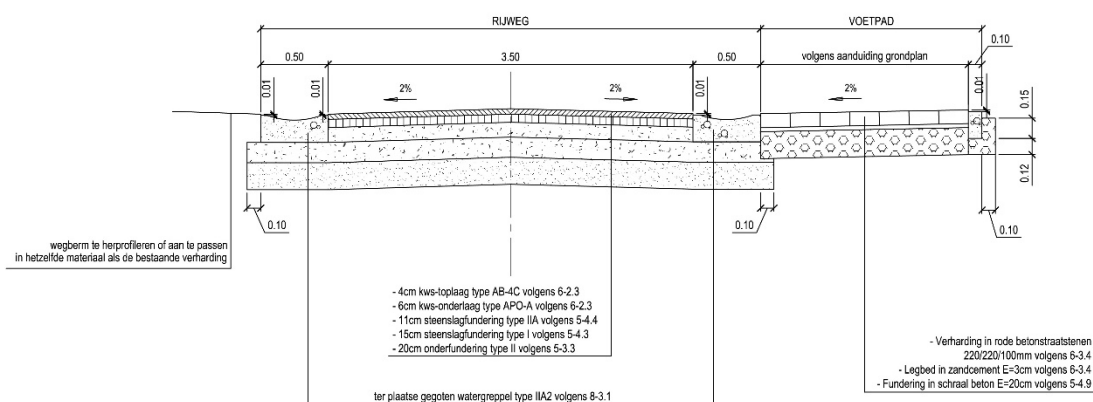
TYPEDWARSPROFIEL DRIEPIKKEL - DELESTRAAT

Figuur 5. Dwarsprofiel op de Driepikkel – Delestraat (Arcadis). Voor een gedetailleerde versie van de opbouw, zie bijlagen, plan 3.

Voor het tracé aan de Delestraat wordt de weg ca. 56 cm hoog in opbouw (waarvan 10 cm kws-laag bovenaan en 46 cm funderinglaag.). Voor een gedetailleerde versie van de opbouw, zie bijlagen plan 3.

TYPEDWARSPROFIEL AAGEMBERGSTRAAT

Figuur 6. Dwarsprofiel op de Aagembergstraat (Arcadis). Voor een gedetailleerde versie van de opbouw, zie bijlagen, plan 3.

Voor het tracé van de Aigembergstraat wordt dezelfde opbouw van de weg voorzien als in de Delestraat, met dat verschil dat er een voetpad naast komt van ca. 30 cm in opbouw van 1 of 1,5 m breed. Hierbij wordt een verharding in betonstraatstenen voorzien op een fundering in schraal beton.

Samenvattend:

De werken situeren zich hoofdzakelijk binnen het bestaande tracé: de bestaande weg wordt heraangelegd en er komt, in versnipperde vorm, een voetpad ter hoogte van de huizen.

Aansluitend wordt een dubbel rioleringsstelsel aangelegd (RWA- en DWA-leiding). Hierbij wordt de bestaande DWA-leiding opgebroken en komt de nieuwe leiding op dezelfde plaats te liggen maar dieper. Naast de DWA-leiding wordt ook een RWA-leiding aangelegd. Deze werken impliceren een bodemingreep die bestaat uit het graven van een sleuf van ca. 1,80 tot 2 m breed, met een diepte tussen 1,40 – 1,65 m, ter hoogte van het midden van de Aigembergstraat.

1.4. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek

1.4.1. Motivering van de onderzoeksstrategie, -methoden en -technieken :

-Strategie

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

-Methoden en technieken

Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbaar georeferentie kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

1.4.2. Organisatie van het vooronderzoek:

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de erkende archeoloog, Arne Verbrugge. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Ewoud Deschepper en Arne Verbrugge. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Arne Verbrugge en Bart Cherretté.

1.4.3. Gebruikte materiaal en technische specificaties, en motivering van de selectie van bronnenmateriaal:

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de bodemsoorten. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden. De aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd vooral om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferentie geraadpleegd via het geoportaal van het agentschap Onroerend Erfgoed, www.cartesius.be en www.gisoost.be en <http://mapire.eu/>.

Voor het archeologisch kader werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De bouwplannen zijn door de gemeente Erpe Mere en studiebureau Arcadis³ ter beschikking gesteld. Een begeleidende nota in verband met de werken is door de gemeente bezorgd.

Een terreinbezoek was niet noodzakelijk gezien de actuele toestand van het terrein zichtbaar is op recente luchtfoto's en beelden (google maps en streetview) en de opdrachtgever en het studiebureau ons de huidige toestand van het terrein kon mededelen.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

1.4.4. Beschrijving en motivering van afwijkende methodiek en van bijstellingen van de oorspronkelijke strategie:

Niet van toepassing

1.4.5. Inbreng van specialisten:

Niet van toepassing

1.4.6. Omschrijving van de algemene wetenschappelijke advisering door externen:

Niet van toepassing

³ Arcadis, Maatschappelijke zetel : ARCADIS Belgium nv/sa Koningsstraat 80 1000 Brussel.

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Een beschrijving van het assessment van de vondsten

Niet van toepassing.

2.3. Een beschrijving van het assessment van de stalen

Niet van toepassing.

2.4. Conservatie-assessment

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door SOLVA digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt gebackuped en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de SOLVA-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij deze bureaustudie niet van toepassing.

2.5. Assessment van de sporen

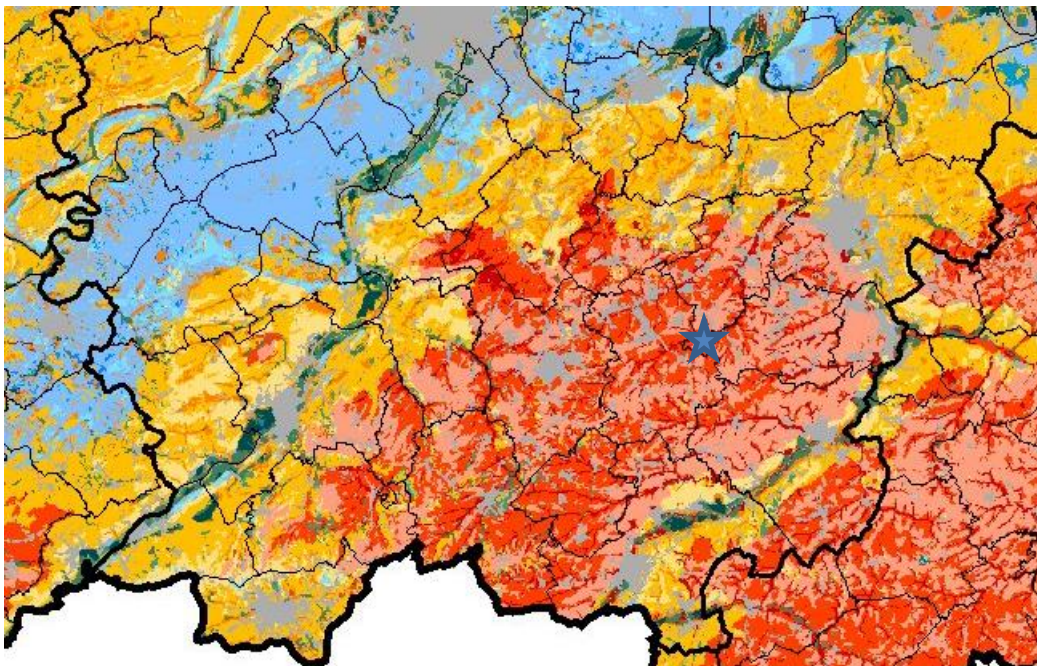
Niet van toepassing.

2.6. Assessment van het onderzochte gebied

2.6.1. Een tekstuele beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied (aardkundige en hydrografische situering, grondgebruik, fysisch-geografische gegevens, geraadpleegde bronnen)

Algemene landschappelijke en planmatige situering

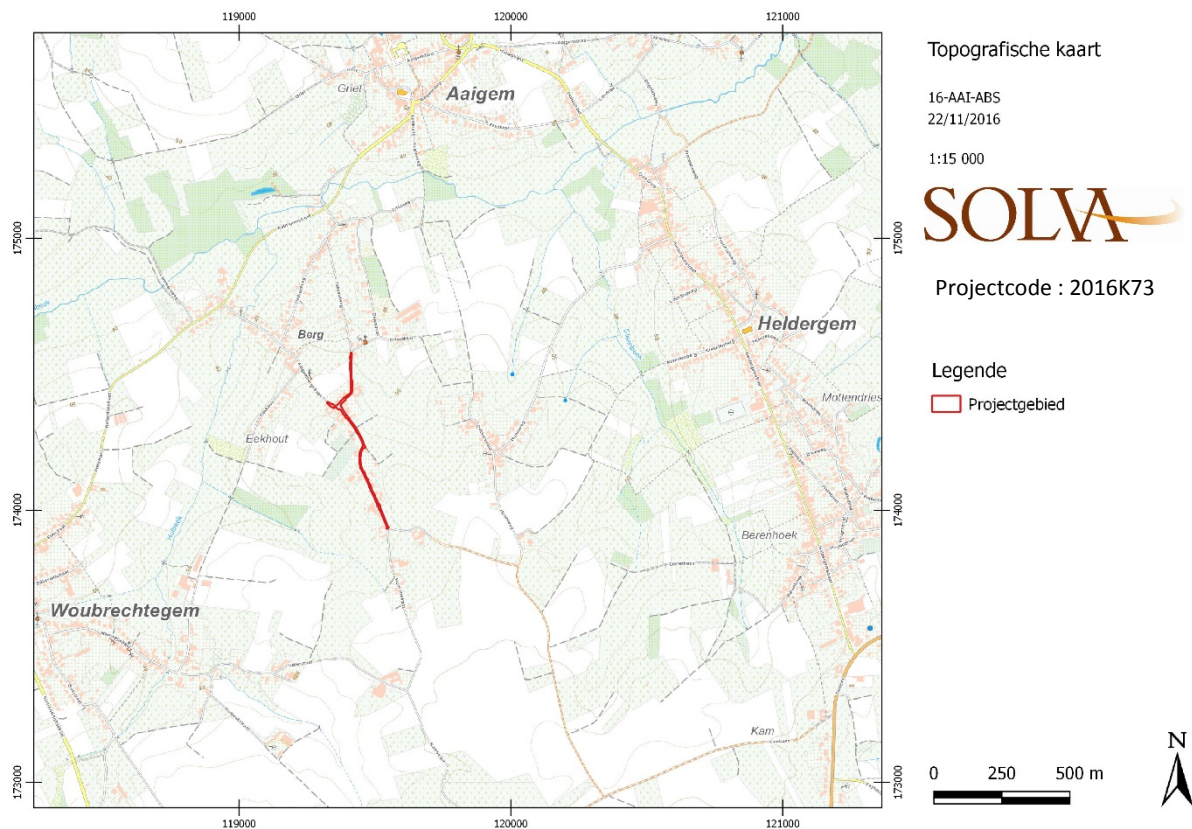
Aaigem is een deelgemeente van Erpe-Mere en is gelegen in de leemstreek in het zuiden van Oost-Vlaanderen (figuur 7).⁴ De streek vormt de uitloper van de uitgesproken heuvelachtige Vlaamse Ardennen in het zuiden en zuidwesten.

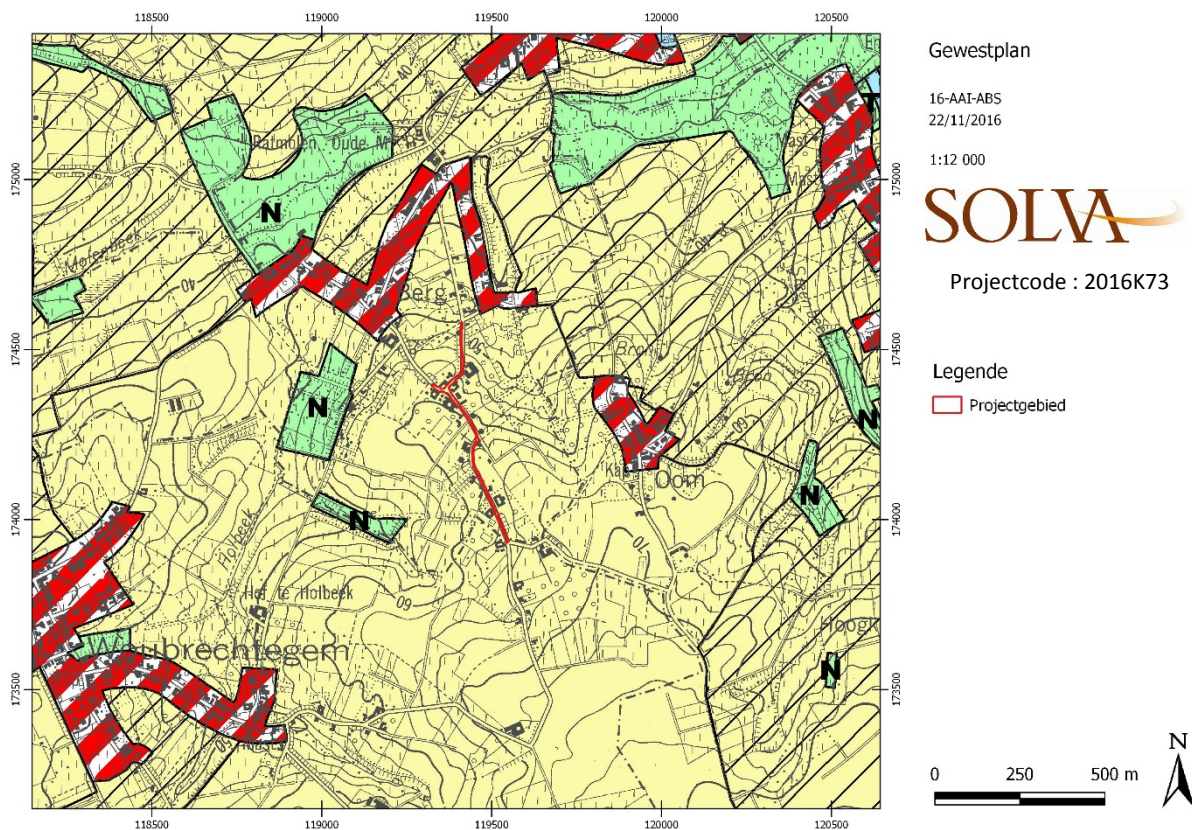
Figuur 7 Situering van het projectgebied op de bodemkaart (aangegeven met ster). Oranje : zandleemstreek, rood : leemstreek. (www.agiv.be).

Het projectgebied situeert zich in een rurale omgeving, omgeven door verschillende kleine dorpskernen, namelijk deze van Aaigem, Ressegem, Woubrechtgem en Heldergem. Het dorpscentrum van Aaigem, waartoe het projectgebied gemeentelijk behoort, ligt op ca. 1,5 km naar het noorden. De dorpskernen van Woubrechtgem en Heldergem liggen op dezelfde afstand van het terrein. De Aaigembergstraat ligt op een tracé dat Aaigem met Sint-Antelinks verbindt, gelegen op zo een 2,5 km naar het zuidwesten.

⁴ www.geopunt.be

Figuur 8 Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de omliggende dorpskernen , [www.ngi](http://www.ngi.be), geraadpleegd via WMS).

Figuur 9 Het gewestplan met de positie van het desbetreffende terrein (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

Het projectgebied valt volgens het Gewestplan volledig binnen agrarisch gebied (gelig oranje).

Aardkundige en hydrografische situering

-Beknopte geologische en geomorfologische schets van de regio⁵

Het projectgebied ligt in de ‘**ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone**’, en meer bepaald in het deel van het **Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict** (Sevenant et al. 2002, pp. 158-163) . Dit district bestaat uit een geaccidenteerd tertiair heuvellandschap waarop voornamelijk lemige eolische gronden werden afgezet. Het district bevindt zich in het zuiden van Vlaanderen.

Tot dit ecodistrict behoren de Vlaamse Ardennen, de Kesterberg en Oudenberg (Pajottenland), maar ook zijn uitlopers. Typisch binnen dit gebied is het voorkomen van veelvuldige bronnen, dit op de kleilaag van de Formatie van Gent, Lid van Merelbeke. Verder zijn ook de Diestiaanheuveld (ten zuiden) typerend voor het gebied. Het volledige gebied bezit (vrij) grote reliëfverschillen, met voornamelijk lemige afzettingen.

De sterke erosie op het einde van het Tertiair en tijdens het Pleistoceen veroorzaakte het huidig golvend tot sterk golvend reliëf. Dit levert een opeenvolging op van open kouters op de leemruggen en, in de beekdalen, depressies met een gesloten begroeiing. In het zuiden wordt het landschap bepaald door de zogenaamde Zuid-Vlaamse Heuvelrij. De valleien zijn daar zeer sterk ingesneden, soms bijna kloofdalen, en de ruggen zijn zacht hellend. Er is een opeenvolging te zien van langgerekte leemruggen met relatief vlakke delen en zachte hellingen, gescheiden door talrijke beekvalleien en depressies, die dikwijls begrensd zijn door een steile rand. Typisch is het voorkomen van asymmetrische dalen, door de ongelijkmatige afzetting van de loesspakketten tijdens de laatste ijstijd.

Het reliëf in het district is golvend tot sterk golvend, zelfs plaatselijk heuvelig in het zuidelijke deel, met hellingsgraden van 9 % en meer. Het wordt gekenmerkt door een opeenvolging van ruggen, afgewisseld met diep ingesneden beekvalleien en secundaire depressies. Het zuidelijk deel bestaat uit een aantal westzuidwest-oostnoordoost georiënteerde heuvelrijen, wier absolute hoogte van zuid naar noord progressief afneemt. De hoogste heuvelrij situeert zich in de buurt van de taal- en gewestgrens, met o.a de Kluisberg, de Spinnessenberg, de Hotondberg, de Muziekberg, de Pottelberg en de Mont de Rode, maar ook de Oudenberg (Geraardsbergen). Op het raakpunt van de oostwest en noord-zuid gerichte heuvelkammen van de Vlaamse Ardennen bevindt zich het hoogste punt (d’Hoppe, 157,5m) in het bos van Pottelberg. Deze kam vormt de geologische ruggengraat van het fysisch landschap en is een onderdeel van een groter geheel van getuigenheuvelds dat zich uitstrekt van Frans-Vlaanderen via het West-Vlaams Heuvelland, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en het Hageland tot Midden-Limburg waar het tegen het Kempisch Plateau uitwigt. Een lagere, structurele kamlijn waarvan de hoogste delen met de hoogtelijn van 100m flirten en die ten

⁵ We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept ‘ecodistrict’ worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken. *Sevenant M. et al., 2002.*

opzichte van het hydrografisch stelsel duidelijk contrasterend is, omvat van west naar oost volgende plateaus: Eikenberg-Kapelleberg-Boigneberg (Maarkedal), Varentberg-Hoogkouter (Horebeke), plateau Pottenberg-Leberg-Valkenberg (Brakel), Steenberg-Potaardeberg (Zottegem) en tenslotte de Biezelenberg (Herzele). Het is aan de rand van deze laatste dat het projectgebied gesitueerd ligt. Vermits de weerstandbiedende ijzerzandsteenlagen er volledig weggespoeld zijn, profileren deze plateaus zich als open akker- en kouterlandschappen.

Bodems

De bodemseries worden gerangschikt in twee groepen. Enerzijds de plateau- en hellinggronden met hoofdzakelijk (niet tot sterk gleyige) diepe leemgronden (meer dan 80cm dik) met een al dan niet (sterk) gevlekte textuur B-horizont. Verspreid, maar vooral langs de valleiranden komen ondiepe leemgronden met textuur B-horizont voor, met een zand- of kleisubstraat beginnend op geringe diepte, evenals beperkte oppervlakten zandleem- en kleigronden met een niet bepaalde profielontwikkeling. Plaatselijk, op enkele hoge toppen en steile hellingen, dagzoomt het Tertiair kleiig of zandig materiaal.

Anderzijds zijn er de vallei- en depressiegronden, met dominantie van jonge leem- of zandleembodems zonder profielontwikkeling.

Het noordelijk gebied wordt plaatselijk gedomineerd door zandleemgronden, evenals het gebied rondom de alluviale vlakke van de Dender.

De beekalluvia staan onder invloed van een permanente grondwatertafel, die aan een regelmatige seizoenschommeling onderhevig is. Op de plateau- en hellinggronden ligt de watertafel zeer diep, behalve waar stuwwater en bronniveaus voorkomen. Deze bronniveaus treden overal op waar watervoerende lagen van het Tertiair substraat dagzomen.

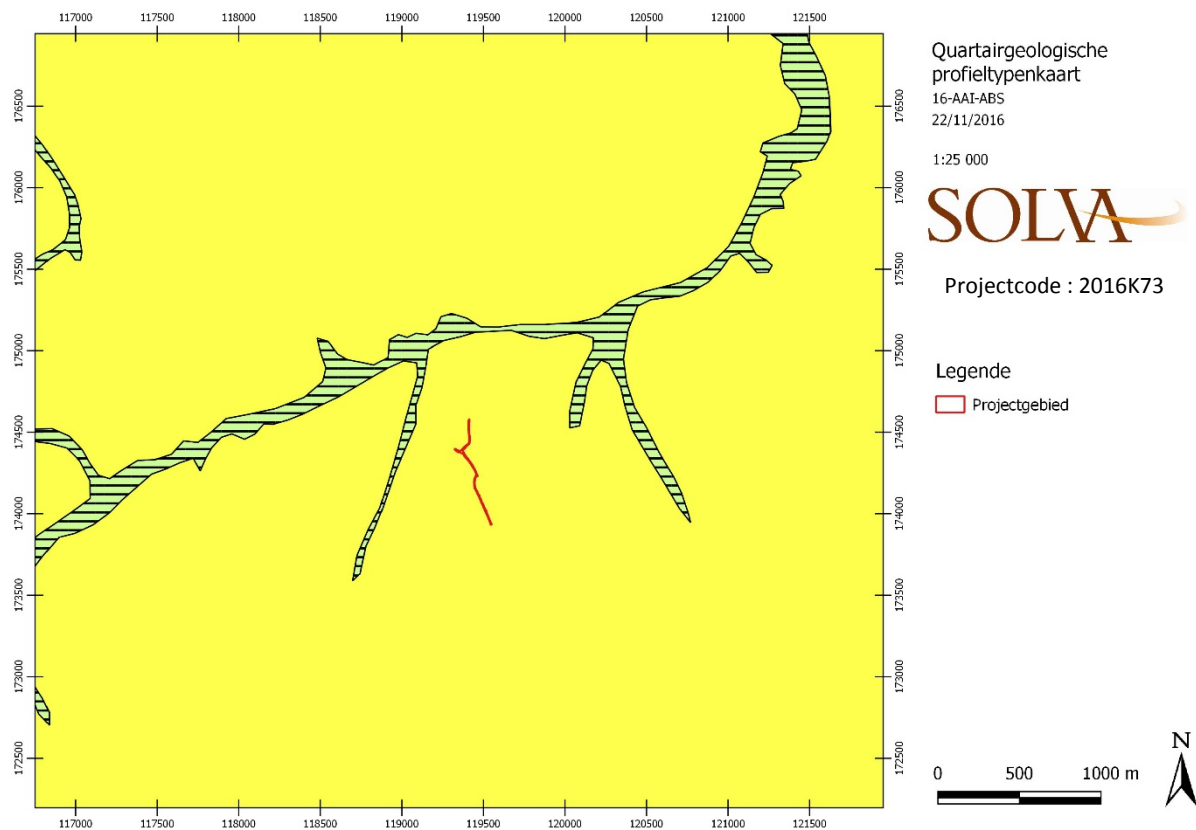
Geologie

Tijdens het Tertiair werden door de zee verschillende zand- en kleilagen afgezet, achtereenvolgens de Formatie van Kortrijk, Formatie van Tielt, Formatie van Gent, Formatie van Lede, Formatie van Maldegem en Formatie van Diest. Na daling van de zeespiegel werden deze sedimenten in het Pleistoceen (Quartair) door erosie aangetast, en dan voornamelijk de zandige formaties. De kleiige lagen boden meer weerstand aan de erosie en vormden de heuveltoppen van het Tertiair reliëf. Hierdoor vormt de Formatie van Gent nu het hoofdsubstraat, en zijn de Formatie van Lede en Maldegem nog slechts op de heuvelruggen te vinden. Van de Formatie van Diest zijn nog slechts enkele relictten over op de hoogste toppen (Vlaamse Ardennen en heuvels ten zuiden van Geraardsbergen).

Tijdens de laatste ijstijd werd dit landschap bedekt met niveo-eolische leem (0 tot 15m). Onder invloed van de overheersende westenwinden tijdens het Weichselglaciaal werden de naar het westen gerichte hellingen slechts met een dunne laag löss bedekt. Op plaatsen die tegen de dominerende winden beschermd waren (de oostelijk gerichte hellingen en de kleinere plateaus) is de lössmantel zeer dik. De Tertiaire lagen komen slechts op een zeer beperkt aantal plaatsen aan het oppervlak.

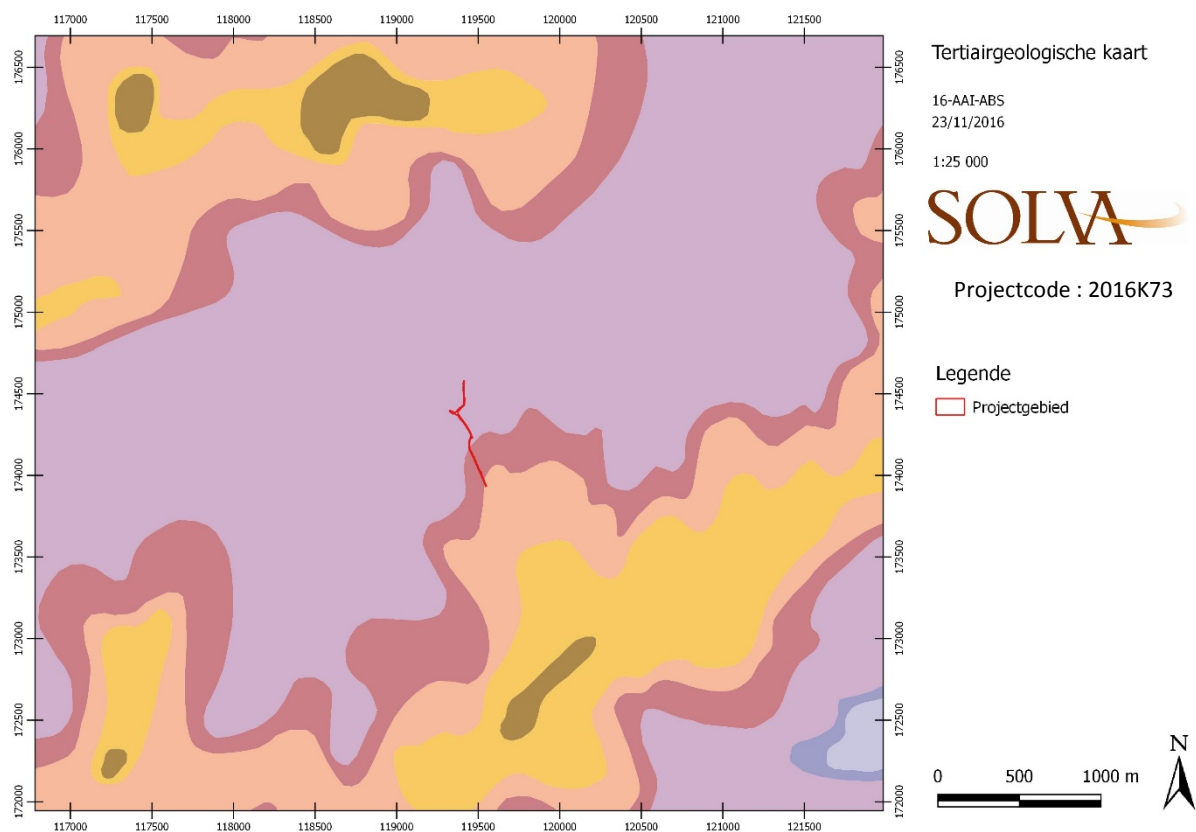
Gedurende het Holocene had eerst een riviererosie van het Pleistocene leemdek plaats. De beekvalleien werden verder uitgediept en er ontstonden ook secundaire depressies. De vallei van de Dender bijvoorbeeld werd uitgeschuurd tot op de Ieperiaanse kleilagen. Later werd de vallei-gedeeltelijk opgevuld met lemig alluvium en venig materiaal. Ten gevolge van ontbossing in recente tijden trad hellingserosie op; het meeste afgespoelde materiaal werd als colluvium afgezet aan de voet van de hellingen.

-Het projectgebied

Figuur 10 De quartaargeologische profieltypekaart. Geel : geen holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie zijn afgezet. Groen : holocene en/of tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de pleistocene sequentie (www.dov.vlaanderen.be, geraadpleegd via WMS). Het projectgebied is gesitueerd op een leemrug tussen twee kleine beekvalleitjes, ten zuiden van de west-oost afwaterende Molenbeek.

De **quartaargeologische profieltypekaart** valt af te lezen dat op de terreinen geen holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie zijn afgezet (geel).

Figuur 11 De tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.dov.vlaanderen.be, geraadpleegd via WMS).

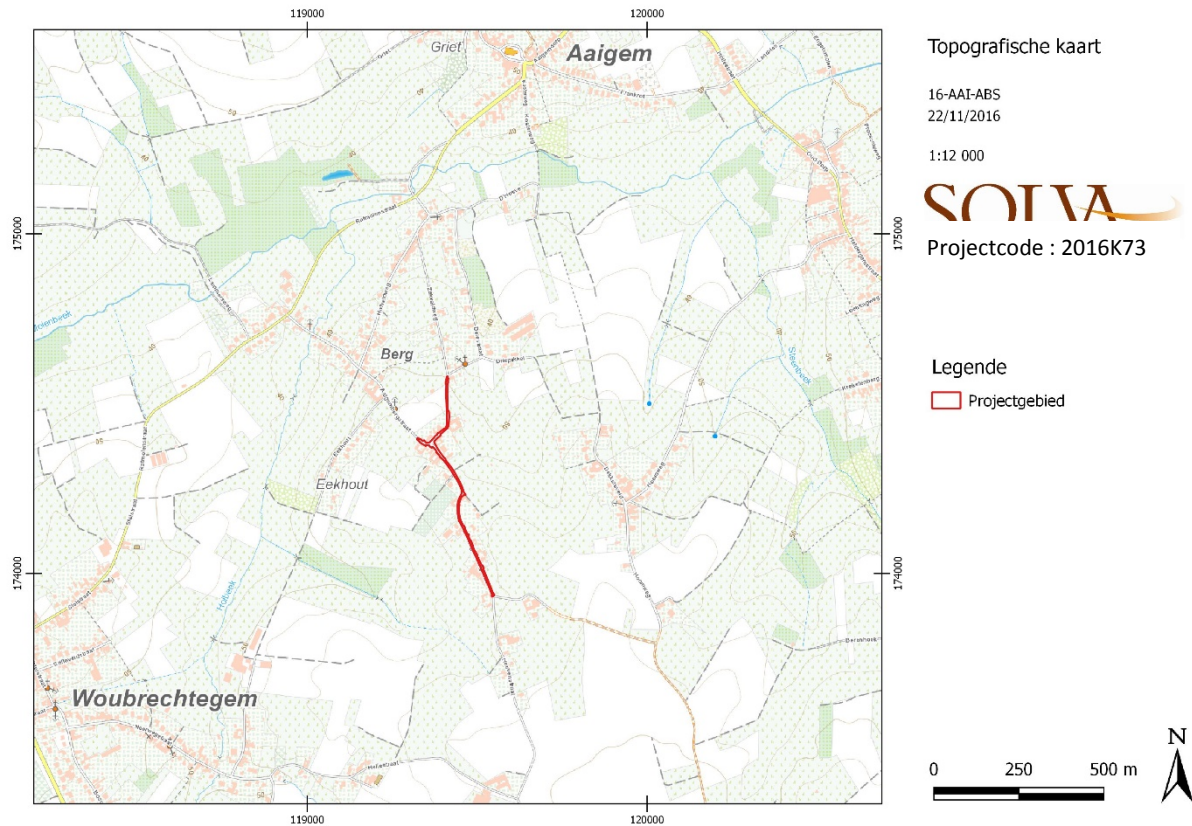
Op de **tertiairgeologische profieltypekaart** is te zien dat het noordelijke deel van het projectgebied gelegen is binnen een grijsgroen zeer fijn zand tot silt, kleihoudend tertiair substraat, van de Formatie van Tielt (Tt) (paars). Daarnaast loopt een band blauwgrijze tot donkergrijze klei met dunne zandlensjes, organisch materiaal en pyrietachtige concreties, te associëren met het Lid van Merelbeke (GeMe) (rodig paars). In het uiterste zuiden van het projectgebied is dan weer groen tot grijsgroen fijn zand te vinden, dat soms kleihoudend is met plaatselijk dunne zandsteenbakjes en glauconiethoudend en glimmerhouden is, getypeerd als Lid van Vlierzele (GeVI) (zalmkleurig).⁶

Voor het gebied is geen **geomorfologische** kaart beschikbaar.

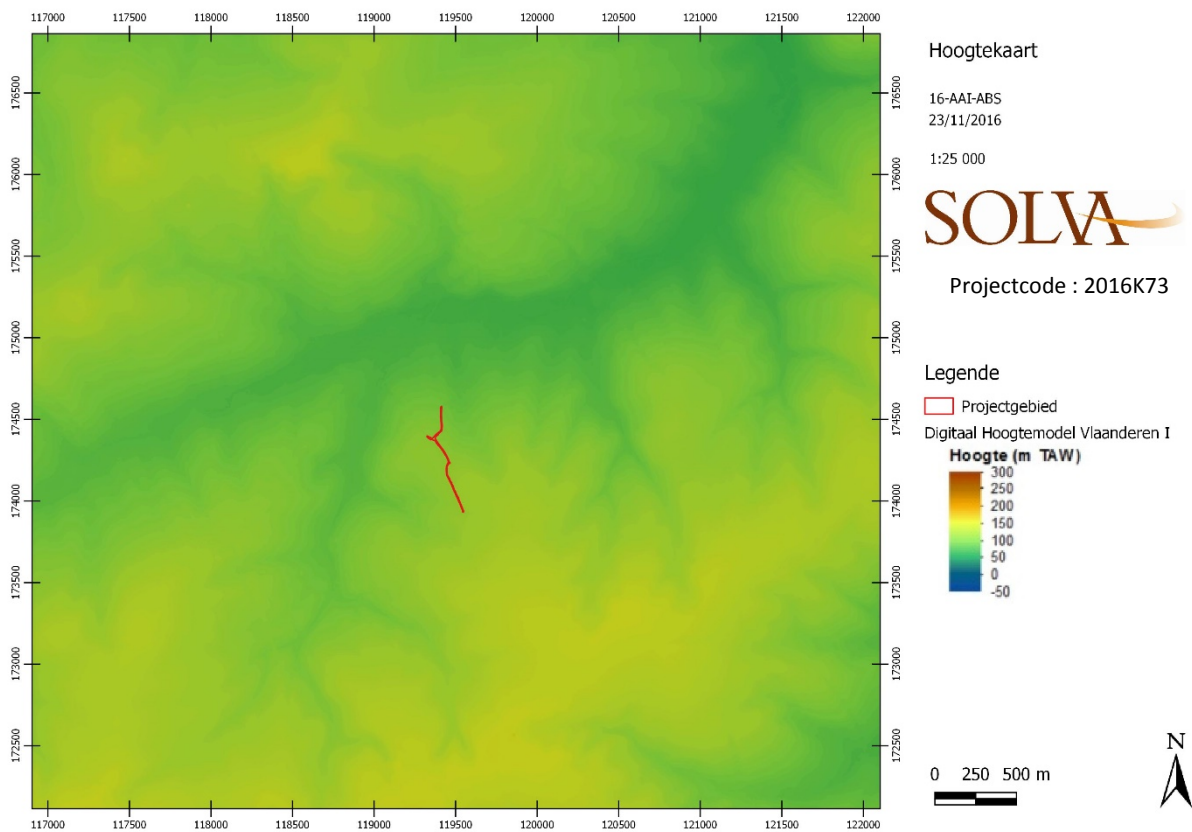
⁶ www.geopunt.be

Fysisch-geografische gegevens en grondgebruik

De Aaigembergstraat situeert zich op een opduiking tussen de valleien van de Hollebeek in het westen en de vallei van de Steenbeek in het oosten. Deze opduiking is noordwest-zuidoost georiënteerd, parallel met de beekvalleitjes, die iets noordelijker aansluiten op de west-oost afwaterende Molenbeek (fig. 10) De weg situeert zich op 59,5 – 63,5 m TAW.

Figuur 12 Topografische kaart met ligging van het projectgebied ten opzichte van de omliggende beken (www.ngi.be, geraadpleegd via WMS).

Figuur 13 Digitaal Hoogtemodel van de omgeving www.agiv.be, geraadpleegd via WMS).

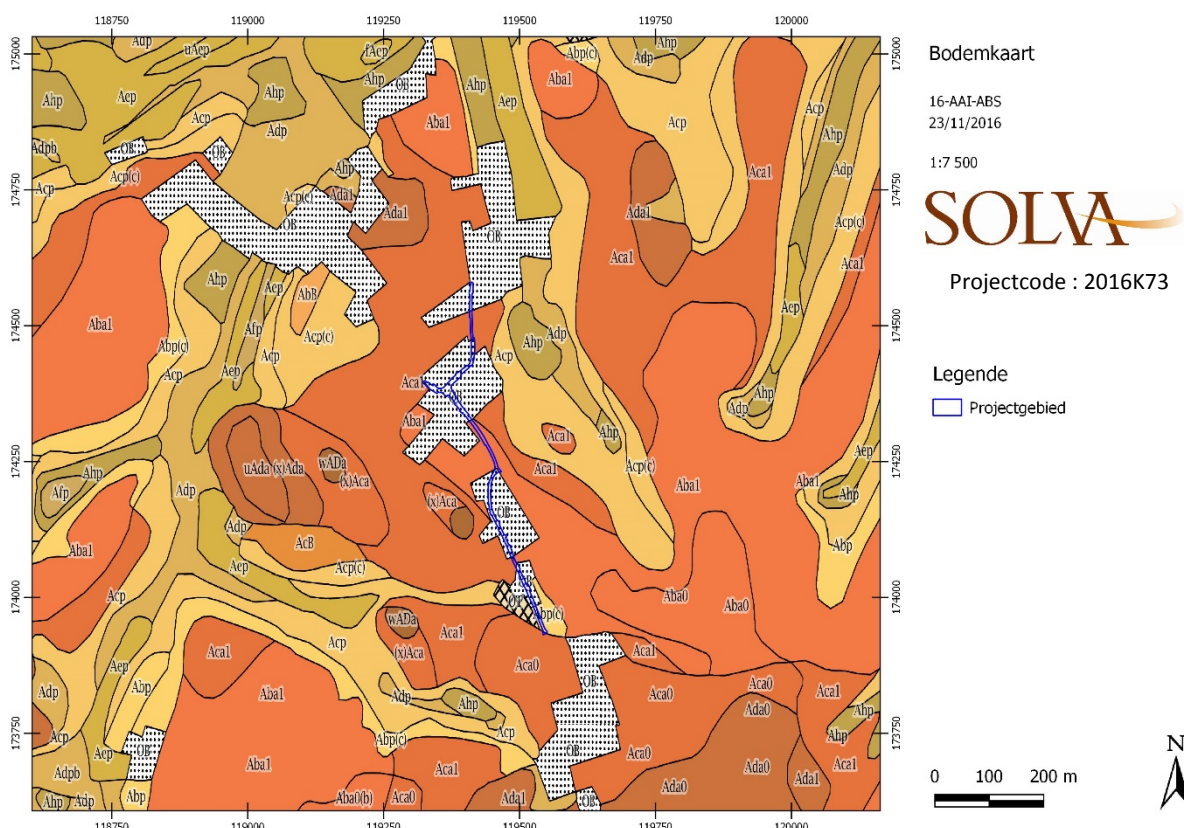

Figuur 14 Hoogtemodellen van het terrein (boven : dwarsdoorsnede op het noordelijke deel van het terrein ; onder : dwarsdoorsnede op het zuidelijke deel van het terrein) (www.geopunt.be).

Het is duidelijk dat het terrein van het zuiden naar het noorden over de volledige lengte weinig afhelt (ca. 4m over 550m). De weg volgt de lokale topografie, in grote mate gelijklopend met de kam van een heuvelrug. Om de ruimere topografie te snappen, is geopteerd om twee dwarsdoorsneden op het plangebied te nemen, met name in het zuiden en het noorden.

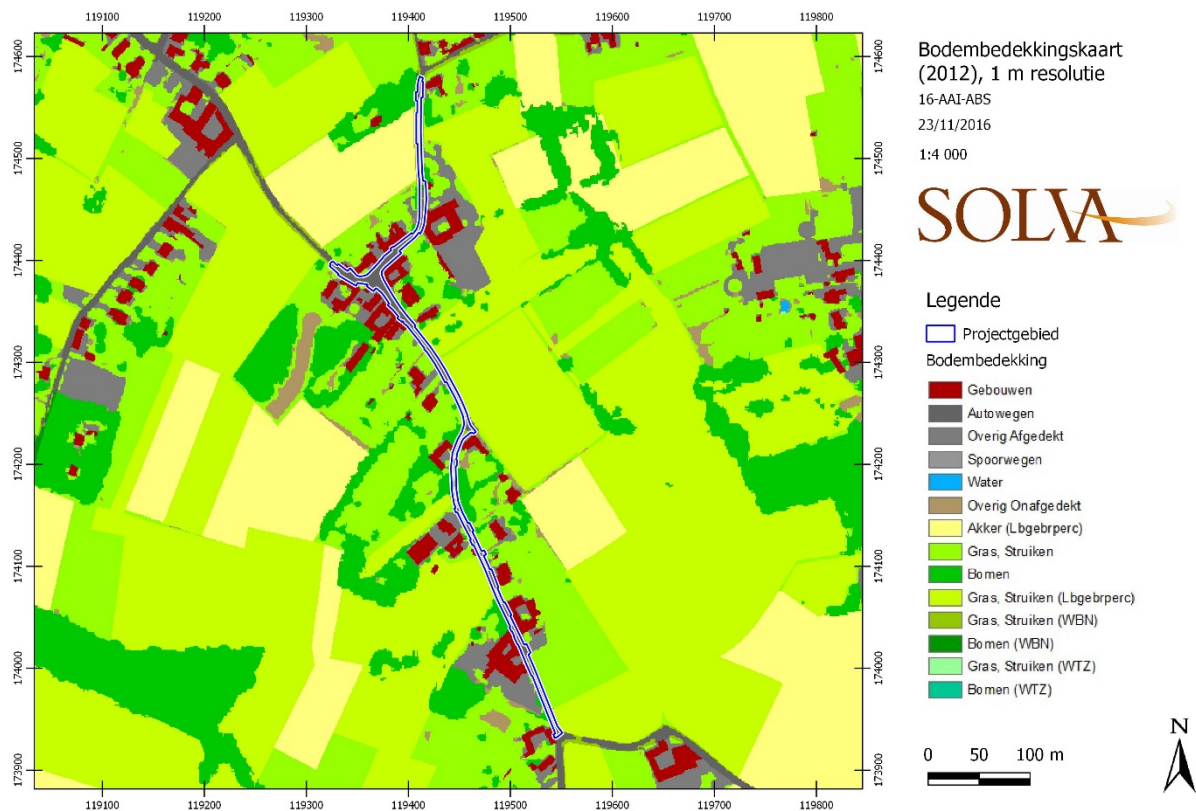
Op het hoogtemodel van het noordelijke deel van het terrein is te zien dat het projectgebied gesitueerd is op de aanzet van de oostelijke heuvelflank. De onderzoekszone is er gelegen op 59,5 m hoogte. Het zuidelijke deel van het terrein ligt hoger, namelijk rond 63,5 m. Daar is het projectgebied gesitueerd op de aanzet van de westelijke heuvelflank. De erosiegraad (zie verder) staat hier duidelijk mee in relatie.

Figuur 15 De bodemtypekaart met de positie van het desbetreffende projectgebied (www.dov.vlaanderen.be, geraadpleegd via WMS).

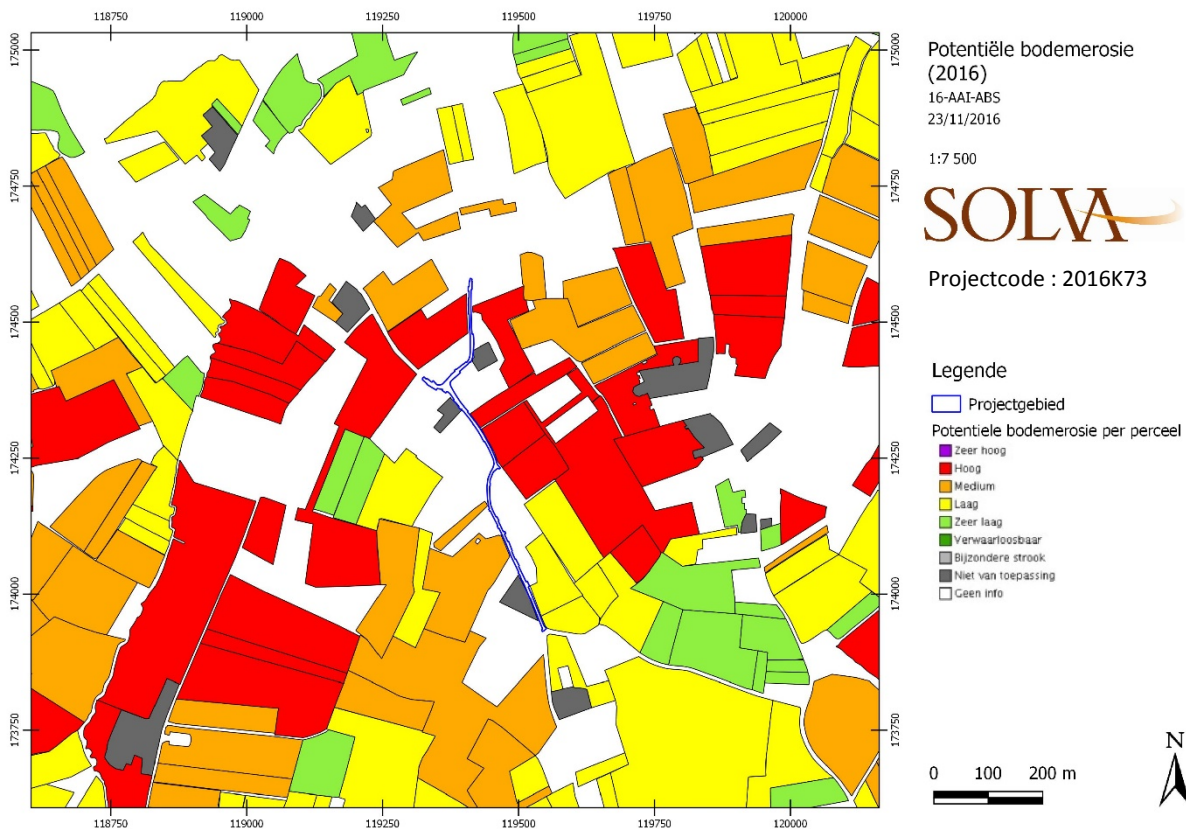
De terreinen zelf zijn gelegen binnen bebouwde zone (OB) binnen droge leembodems met textuur B-horizont (Aba, rood) (bodemtypekaart).

Projectcode : 2016K73

Figuur 36 De bodembedekkingskaart. Geel : weiland. Rood : andere bebouwing (www.agiv.be, geraadpleegd via WMS).

De **bodembedekkingskaart** (figuur 16) geeft aan dat een deel van het gebied bedekt is door wegverharding, geflankeerd door gebouwen en groene zones.

Figuur 17 Bodemerosiekaart (www.dov.vlaanderen.be, geraadpleegd via WMS).

De bodemerosiekaart.

De percelen ten westen van het projectgebied worden gekarakteriseerd met een medium (oranje) tot hoge (rood) graad aan bodemerosie. De terreinen aan de oostelijke zijde hebben overwegend een lage (geel-zuidelijk deel) tot hoge (rood-noordelijk deel) graad aan bodemerosie.

Een **overzichtsplan** met de relevante landschappelijke en aardkundige factoren binnen het projectgebied is te vinden bij de synthese (figuur 23).

Specifieke bijkomende terreininformatie: resultaten van de boringen in kader van het milieuhygiënisch onderzoek

Niet van toepassing

2.6.2. Een tekstuele historische beschrijving van het onderzochte gebied

Inventaris bouwkundig erfgoed

Aaigem wordt voor het eerst vermeld eind 9de eeuw, als bezit van de heren van Aaigem, en later van de heren van Rotselaar⁷. Het dorp vormde een vierschaar met Vlekkem. Het bestaat uit zeven gehuchten, namelijk Eetsvelde, Lange Munt, Opaigem, Berg, Dorp, Dries en Landdries, die telkens bestaan een concentratie van hoeven met omringende landerijen. Historische bronnen maken melding van de Sint-Niklaas en Laurentiuskerk te Aaigem vanaf de 11de eeuw.

Het raadplegen van deze inventaris leverde één record op met betrekking tot het onderzoeksgebied⁸. Het gaat om een gesloten hoeve, gelegen in de Aaigembergstraat 74⁹ (foto 5). Volgens de inventaris is de hoeve verbouwd of gesloopt. Volgens het huidige kadasterplan is dit een leeg perceel, wat wijst op een sloop. Op dit moment is de hoeve niet beschermd en niet vastgesteld. Ze dateert uit het derde kwart van de 18de eeuw tot de eerste helft van de 19de eeuw. Het betreft een gesloten hoeve met hoevegebouwen gegroepeerd rondom een vierkante gekasseide binnenkoer en een poort aan de straatkant.

In de straat bemerken we dat er nog verschillende oude, nog bestaande hoeves zijn gelegen. Het gaat eveneens om hoeves van het gesloten type (zie vb. foto's 2-3).

⁷ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120323>.

⁸ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/Raadpleging/17/10/2016>.

⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Gesloten hoeve, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/8249> (geraadpleegd op 9 november 2016).

Foto 5. Archiefphoto van de voormalige hoeve gelegen aan Aaigembergstraat 74 (Inventaris Bouwkundig Erfgoed ID 8249).

Historisch – cartografische documentatie van het projectgebied

a) Jacques Horenbault, Kaart van het Land van Aalst (1619)

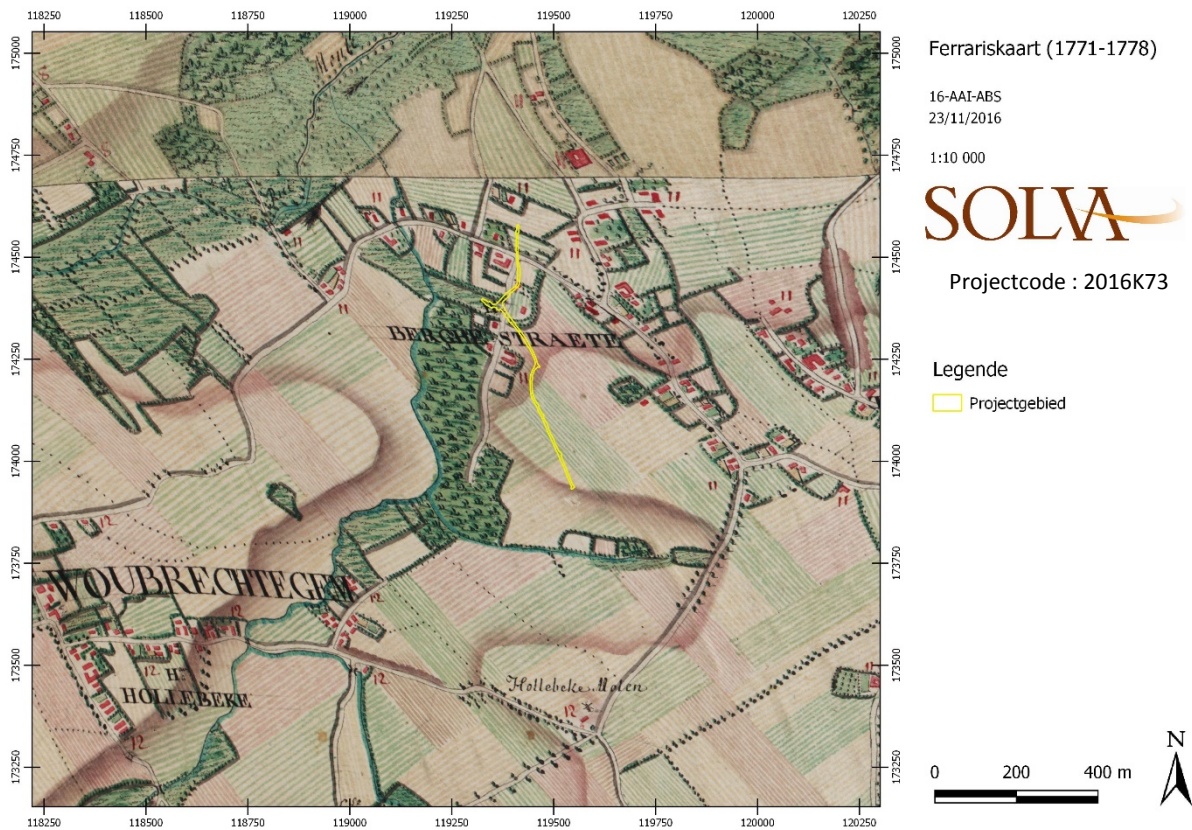

Figuur 18 Kaart van Horenbault uit 1596. Met een ster aangegeven is het projectgebied. De ophoging ten zuiden van het projectgebied betreft heden ten dage een boerderij die ten aanzien van omliggend land enigszins opgehoogd is ("Hollebeke Molen").

(https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/Land_Van_Aalst%2C_Belgium%2C_by_Jacques_Horenbault_in_1619.jpg)

Op de kaart van het Land van Aalst door J. Horenbault (1596) is het werkingsgebied te zien. Het toont aan dat de weg reeds minstens vanaf het einde van de 16de eeuw bestond.

b) Jozef Johan Frans Ferraris – Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik: Aelst (1771-1778)

Figuur 19 Detail van de Ferraris kaart (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

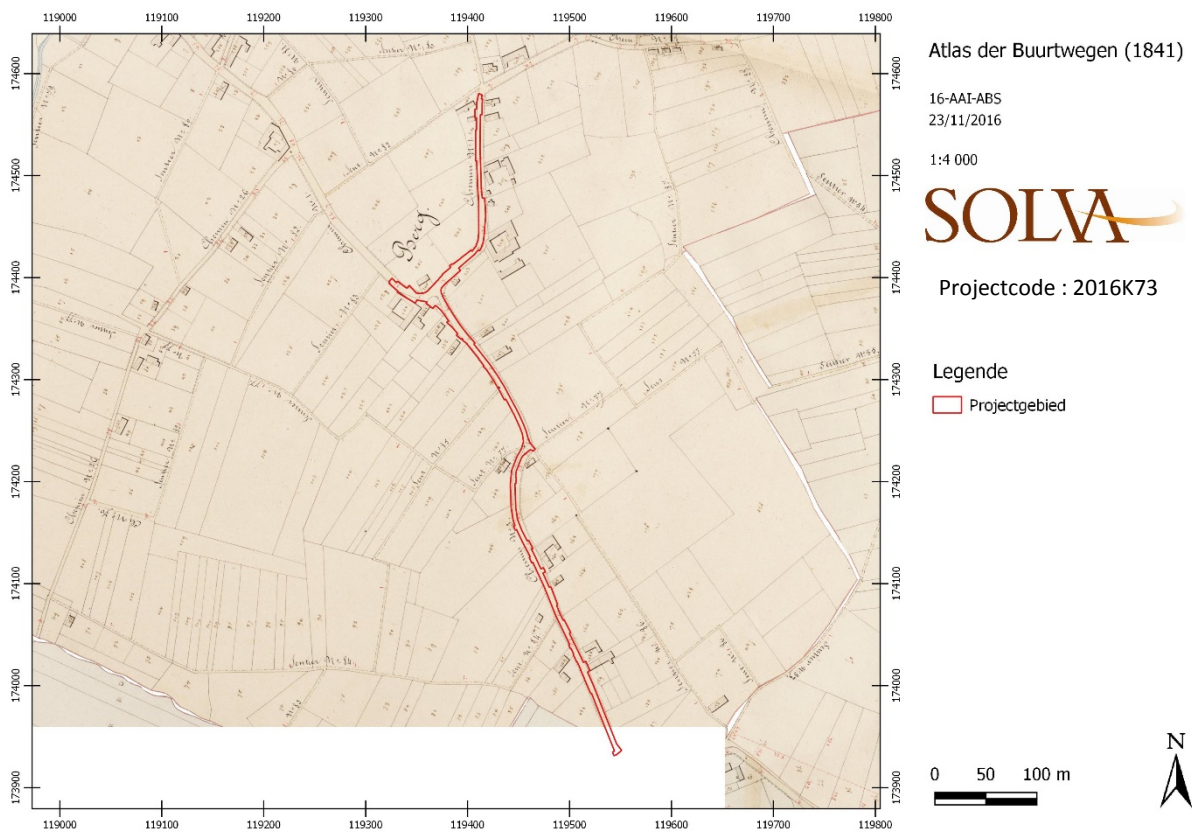
Op de Ferrariskaart is de Aigembergstraat aangeduid onder haar huidige vorm. We bemerken verschillende hoeves langs de weg.

c) Atlas van de buurtwegen (ca. 1845)

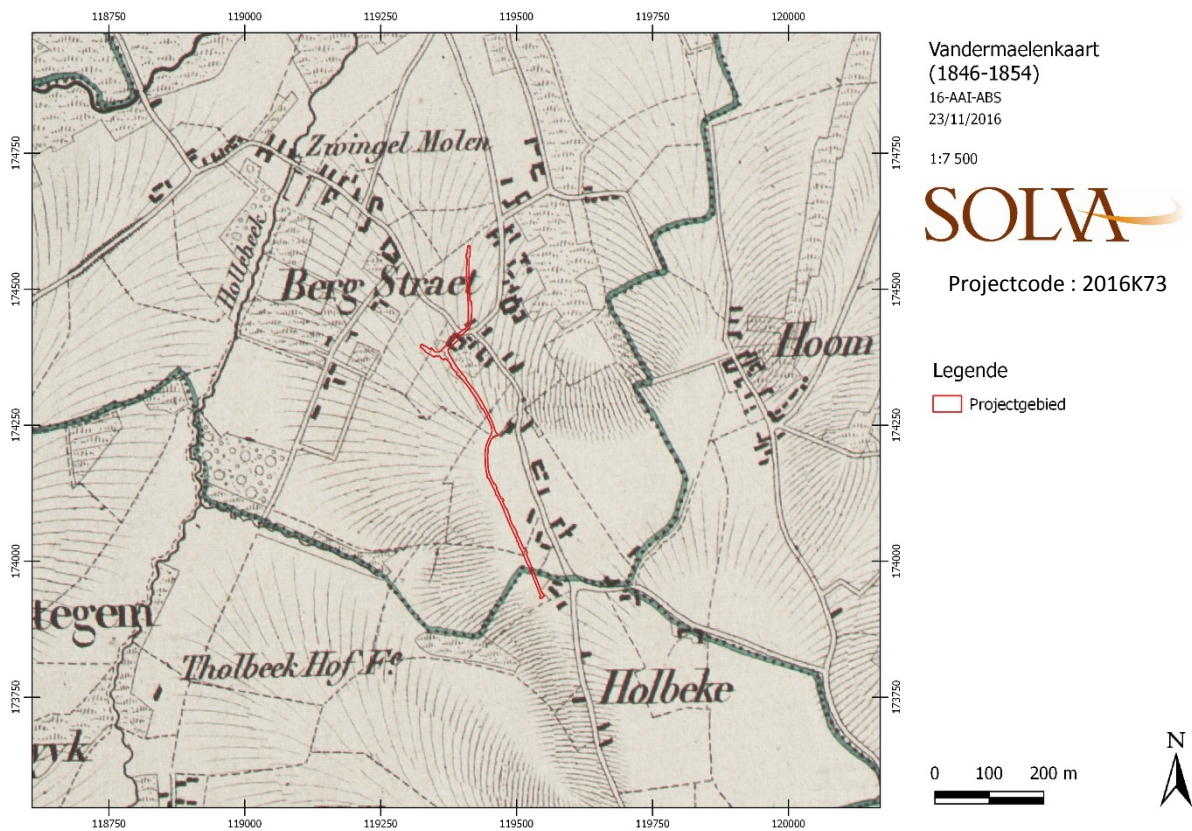
Dezelfde situatie is te zien op de Atlas der buurtwegen. Het landschap wordt verder opgedeeld in verschillende, vaak langgerekte percelen, die de lokale topografie volgen.

d) Philippe Vandermaelen – Cartes topographiques de la Belgique (1846-1854)

Er zijn geen wijzigingen op te merken ten opzichte van de voorgaande kaarten.

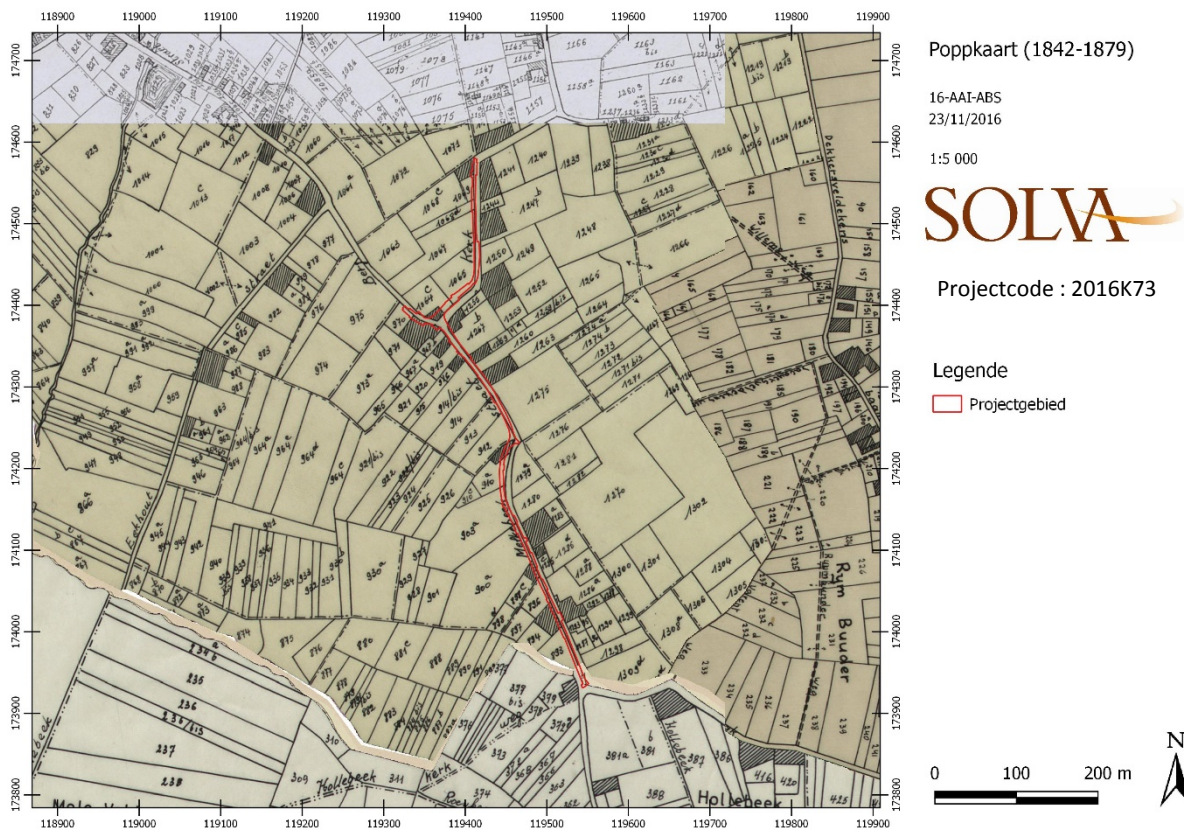
Figuur 20 Afbakening van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (1845) (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

Figuur 21 Detail van Vandermaelenkaart uit 1846-1854 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

e) Philippe Chrétien Popp - Atlas cadastral parcellaire de la Belgique (1842-1879)

Er zijn geen wijzigingen op te merken ten opzichte van de voorgaande kaarten.

Figuur 22 Detail van het kadasterplan van Popp (1842-1879) met afbakening van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

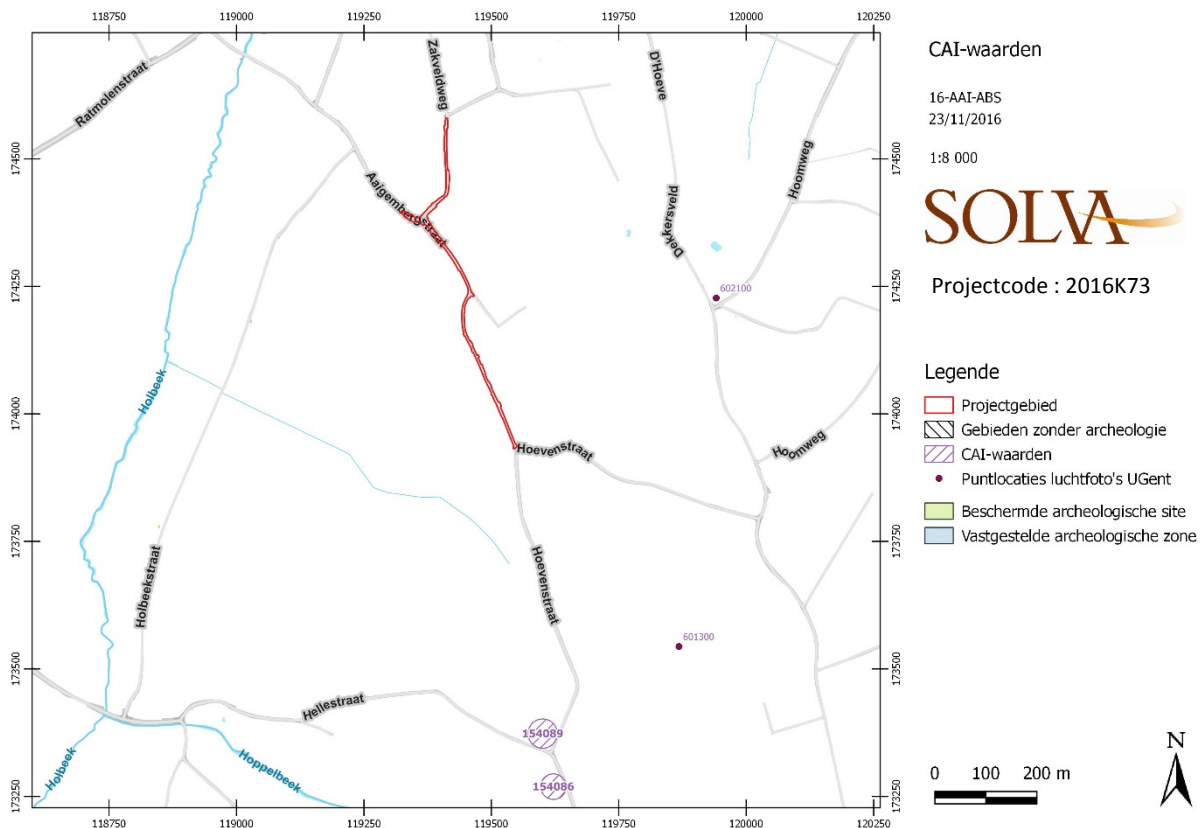
Voor een geïnterpoleerd **Digitaal Hoogtemodel** en de **bodemkundige beschrijving** van het projectgebied verwijzen we naar vorig hoofdstuk (1.2.6.1, respectievelijk figuren 13 en 14).

Toponymie

Net ten zuidwesten van het projectgebied, aansluitend op de Hovenstraat, is de 'Hellestraat' gelegen. 'Hellestraat' of *Chemin d'Enfer* of *Pavé du Diable* is vooral in Frankrijk en Wallonië een toponiem voor Romeinse wegen.¹⁰

¹⁰ Brulet 2009, p. 60.

2.6.3. Een tekstuele beschrijving van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

Figuur 23 Uittreksel uit de CAI met de gekende sites in de nabijheid van het terrein (<https://geo.onroerenderfgoed.be>, geraadpleegd via WMS).

Er zijn geen archeologische sites of vondsten bekend in de Centraal Archeologische Inventaris op het onderzoeksterrein (figuur 23). Wel zijn er enkele sites gekend in de onmiddellijke omgeving.

De Romeinse weg tussen Kortrijk en Asse wordt verondersteld door het grondgebied van Aaigem te lopen, maar de exacte locatie is niet gekend¹¹. Aan de noordoostelijke ingang van de kerk is bij werken een concentratie Romeinse dakpannen gevonden.¹²

Historische bronnen maken melding van de Sint-Niklaas- en Laurentiuskerk te Aaigem vanaf de 11de eeuw. Opgravingen rond de kerk brachten de funderingen van een 13de-eeuwse toren aan het licht, alsook een 14de-eeuws koor¹³.

Op ca. 600 m naar het zuiden van het projectgebied, op de hoek van de Hoevenstraat en de Hellestraat, is de voormalige molen van Woubrechtgem gelegen (CAI154089) die dateert uit het einde van de 18de eeuw. Net ten zuiden van de molen, in de Hoevenstraat (nr. 1) is een stempelzegel gevonden (CAI 154086). Deze is gevonden op een akker waar de voormalige en intussen compleet

¹¹ Geoportaal Onroerend Erfgoed.

¹² De Swaef 1986, p. 52 en CAI ID 154539.

¹³ Trommelmans & De Langhe 2008, CAI ID 30261.

verdwenen heerlijkheid Hof te Hollebeke zou gelegen zijn. Het betreft een kleine, redelijk goed bewaarde koperen stempelzegel met mogelijk de afbeelding een wapenschild op.

Aan de Holbeekstraat is het Hof te Hoppelberk (CAI 154092) gelegen. Deze is te zien op de Ferrariskaart, en is vermoedelijk gebouwd rond 1721.

In de ruimere omgeving zijn enkele luchtfoto's bekend uit de dataset van de Universiteit Gent, Vakgroep Archeologie. Het gaat om de puntlocaties 602101 (Haaltert), 602100 (Haaltert) (zie figuur 23) en 601300 (Woubrechtgem) (zie figuur 23). Deze situeren zich allen ten oosten van het projectgebied. De eerste foto ligt op ca. 1 km ten noordoosten, de tweede op ca. 500 m ten oosten van het terrein en de laatste op ca. 500 m ten zuidoosten. Enkel bij de laatste is er een interpretatie aan de opgemerkte sporen toegewezen, namelijk 'opduiking'.

2.6.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

-Datering en interpretatie van geomorfologische eenheden van het projectgebied:

Het terrein is gelegen op een leemrug, tussen de valleien van de Hollebeek in het westen en de vallei van de Steenbeek in het oosten. De loessafzettingen zijn gevormd gedurende de laatste ijstijd. Het terrein was plaatselijk sterk onderhevig aan erosie, waardoor op die plaatsen Pleistocene afzettingen kunnen dagzomen net onder de teeltaarde of de bestaande weg.

-Datering en interpretatie van de antropogene aanwezigheid in het plangebied:

Voor het gebied tonen historische kaarten sedert het einde van de 16de eeuw een quasi ongewijzigde situatie tot op heden. Het tracé van de Aigembergstraat bleef ongewijzigd en aan de straat zijn verschillende hoeves gelegen. Het is echter niet uit te sluiten dat vóór het einde van de 16de eeuw reeds bewoning gelegen was langs of onder het onderzoeksgebied. Het gebied ligt op de kam van een heuvelrug, tussen twee beekvalleien, een plaats waar archeologische sites verwacht kunnen worden, zoals bewoning. Anderzijds zijn deze terreinen net omwille van de ligging op een heuvelkam in het verleden ook kwetsbaar geweest voor erosie, en kunnen mogelijke sites weggeërodeerd of slechter bewaard zijn.

2.6.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten, vondstcategorieën, sporen, spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren en activiteitenzones

Niet van toepassing

2.6.6. Verklaring voor het ontbreken van archeologische vondsten, sporen of een archeologische site

Niet van toepassing

2.6.7. Confrontatie van de bevindingen met de resultaten van eerder uitgevoerd onderzoek

Niet van toepassing

2.6.8. Tekstuele synthese

De gemeente Erpe-Mere wenst de bestaande wegnis van de Aaigembergstraat te vernieuwen. Hierbij wordt ook nieuwe riolering gelegd.

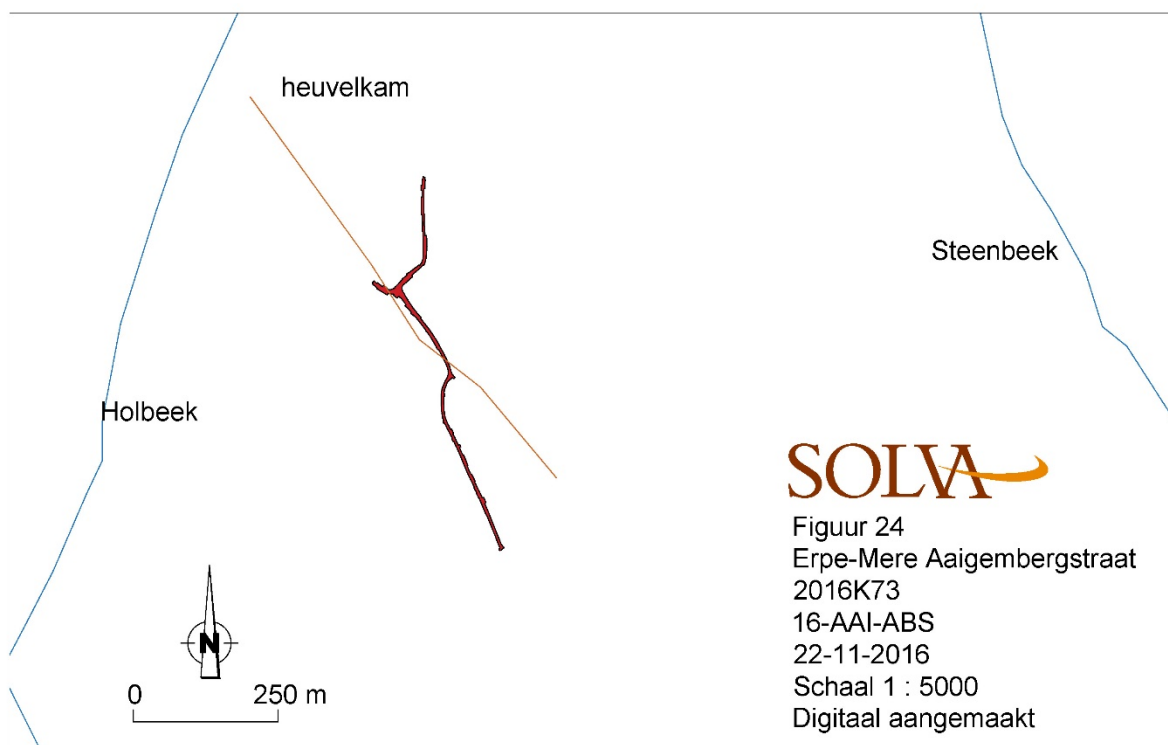
De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag voor de aanleg van de verbindingsweg. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer¹⁴.

Het projectgebied bevindt zich sinds de vroegste historische bronnen in een weinig gewijzigd landschap. De werken vinden plaats op het tracé van een weg die reeds bestond in het einde van de 16de eeuw, en mogelijk zelfs nog ouder is. Aan de weg ontwikkelden zich verschillende hoeves, die eveneens minstens tot de late 18de eeuw teruggaan. De site ligt in een gebied met een sterk landelijk karakter, te midden van enkele kleine dorpskernen, die vermoedelijk teruggaan volgens toponymie en historische bronnen tot de vroege middeleeuwen (Aaigem, Woubrechtgem, ...). De dorpskern van Aaigem is noordelijker van het projectgebied gelegen. De weg verbond Aaigem met onder meer met Sint-Antelinks. De weg loopt over de kam van een leemrug, die omgeven wordt door verschillende beken. Deze plaats heeft enerzijds een hoog potentieel voor bewoning, maar is anderzijds ook kwetsbaar geweest voor erosie, waardoor eventueel aanwezige sites slecht of niet bewaard zullen zijn.

Het projectgebied is reeds aanzienlijk vergraven geweest door de aanleg van de bestaande weg met riolering.

¹⁴ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

Figuur 24 Synthesekaart van het terrein.

2.7. Evaluatie van de onderzoeksvragen en potentieel op kennisvermeerdering, en de aard en waardering daarvan

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek konden de vooropgestelde onderzoeksvragen beantwoord worden. Hieronder worden deze beantwoord en wordt cf. *CGP 12.5.1.3*, 7° een inschatting gemaakt van het potentieel op kennisvermeerdering van het projectgebied, wat moet leiden tot de uiteindelijke evaluatie of bijkomend onderzoek noodzakelijk is.

-Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

Er zijn momenteel geen archeologische sites gekend op het projectgebied of in de onmiddellijke omgeving. Het terrein bevindt zich in een sterk agrarische omgeving. Voor het gebied tonen historische kaarten sedert het einde van de 16de eeuw een quasi ongewijzigde situatie tot op heden : het tracé van de Aaigembergstraat bleef ongewijzigd en aan de straat zijn verschillende hoeves gelegen. Het is echter niet uit te sluiten dat vóór het einde van de 18de eeuw reeds bewoning gelegen was langs of onder het onderzoeksgebied. Het gebied ligt op de kam van een heuvelrug, tussen twee beekvalleien, een plaats waar archeologische sites verwacht kunnen worden, zoals bewoning. Anderzijds zijn deze terreinen net omwille van de ligging op een heuvelkam in het verleden ook kwetsbaar geweest voor erosie, en kunnen mogelijke sites weggeërodeerd of slechter bewaard zijn. Het projectgebied is bovendien reeds aanzienlijk vergraven geweest door de aanleg van de bestaande weg met riolering.

-Wat is de landschapshistoriek van het terrein?

Het terrein is gelegen op een leemrug, tussen de valleien van de Hollebeek in het westen en de vallei van de Steenbeek in het oosten. De loessafzettingen zijn gevormd gedurende de laatste ijstijd. Het terrein was plaatselijk hoog onderhevig aan erosie, waardoor op die plaatsen Pleistocene afzettingen kunnen dagzomen net onder de teeltaarde of de bestaande weg.

-Welke gebruiksevolutie kende het terrein?

Sedert het einde van de 16de eeuw, maar mogelijk ook ouder, ligt er een weg op het projectgebied. Op de omliggende percelen liggen hoeves en akkers. Het projectgebied is reeds aanzienlijk vergraven door de aanleg van de bestaande verharde weg met riolering.

-Wat is de impact van de geplande werken?

De werken situeren zich over het algemeen enkel aan het oppervlak: de bestaande weg wordt heraangelegd en er komt, in versnipperde vorm, een voetpad ter hoogte van de huizen. Deze werken blijven grotendeels binnen de bestaande toestand, of ze reiken heel ondiep ten opzichte van het huidige maaiveld.

Gezien het al om een vrij smalle straat gaat (ca. 3 tot 3,5 m breed) en de weg in eerste instantie wordt heraangelegd binnen de bestaande toestand, wordt in dit deel van de werken niet verwacht dat er archeologische sporen, indien deze aanwezig zouden zijn, bereikt zullen worden.

Aansluitend wordt een dubbel rioleringsstelsel aangelegd (RWA en DWA). Hierbij wordt de bestaande DWA-leiding opgebroken en komt de nieuwe leiding op dezelfde plaats te liggen maar dieper. Naast de DWA-leiding wordt ook RWA-leiding aangelegd. Deze werken impliceren een bodemingreep die bestaat uit het graven van een sleuf van ca. 1,80 tot 2 m breed, met een diepte tussen 1,40 – 1,65 m, ter hoogte van het midden van de Aaigembergstraat.

Voor de aanleg van de riolering zal een sleuf gegraven worden, waarbinnen de grond in het verleden deels al eens is vergraven bij de aanleg van de huidige riolering. De sleuf zal nu, gelet op het feit dat er dubbele riolering komt, breder en dieper zijn. Het betreft echter een kleinschalige bodemingreep, die de ondergrond slechts over een smalle strook bijkomend zal verstoren. De impact van de werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is dan ook gering.

-Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau? (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Archeologische sporen *in situ* zijn binnen het gabarit van de geplande werken nagenoeg niet te verwachten:

- Sinds het einde van de 16de eeuw is het projectgebied een weg, waaronder geen bewoningssporen verwacht worden. Indien de weg zou teruggaan op een oudere weg, is de kans klein dat zich onder de weg nog gelijktijdige bewoningssporen zouden bevinden.
- Er bestaat een kans dat zich onder de weg bewoningssporen of andere uit oudere periodes bevinden, die niet in relatie staan met de weg. Indien deze toch aanwezig zouden zijn, is de interpretatie ervan in een ruimtelijke context dermate moeilijk, gezien de aard van de werken (beperkte bijkomende vergraving in reeds verstoorde bodem). Bovendien is de site gelegen op de kam van een heuvelrug die zeker vóór de aanleg van de verharde weg, aan een vrij hoge graad van erosie blootgesteld is. Eventueel aanwezige sites zullen hierdoor minder goed of niet meer bewaard zijn.
- Het projectgebied is in het verleden al gedeeltelijk verstoord door bestaande riolering, waardoor de impact van de werken vrij beperkt blijft.

Indien er toch archeologische sporen binnen het projectgebied aanwezig zouden zijn, wat weinig waarschijnlijk is, zal de interpretatie ervan dermate moeilijk zijn, gezien de breedte van het onderzoeksterrein zeer beperkt is. De geplande werken zijn dus van die aard, dat ze geen ruimtelijk inzicht kunnen bieden op eventueel aanwezige sites.

Het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventuele site is derhalve zéér gering.

-Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel? (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Niet van toepassing gelet op voorgaande, er is *de facto* geen wetenschappelijk kennispotentieel.

-Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

Alle bovenstaande onderzoeksvragen konden op basis van de bureaustudie voldoende beantwoord worden. Het wetenschappelijk onderzoekspotentieel, als er al sporen zouden aangetroffen worden

binnen het gabarit van de werken, is zéér gering. Bijkomend vooronderzoek zal geen nieuwe inzichten brengen en is derhalve niet relevant.

Om deze redenen wordt in het kader van de stedenbouwkundige vergunning geen verder archeologisch (voor)onderzoek op het terrein geadviseerd. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

-Opgave van de onderzoeksvragen die moeten beantwoord worden om het aanwezige potentieel te exploiteren (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Niet van toepassing

-Kaart met afbakening van zones waar al dan niet archeologisch erfgoed vastgesteld of verwacht wordt (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Zie figuur 24

2.8. Beschrijving van de kaders waarbinnen het potentieel op kennisvermeerdering geëxploiteerd moet worden

Niet van toepassing

2.9. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

De gemeente Erpe-Mere wenst de bestaande wegnis van de Aaigembergstraat te vernieuwen. Hierbij wordt ook nieuwe riolering gelegd.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m². Derhalve diende in uitvoering van art. 5.4.1 3° van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor de aanleg van de verbindingsweg. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer¹⁵.

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd.

Deze toont aan dat het projectgebied zich sinds de vroegste historische bronnen bevindt in een weinig gewijzigd landschap. De werken vinden plaats op het tracé van een weg die reeds bestond aan het einde van de 16de eeuw, en mogelijk zelfs nog ouder is. Aan de weg ontwikkelden zich verschillende hoeves, die minstens tot de late 18de eeuw teruggaan.

De site ligt in een gebied met een sterk landelijk karakter, te midden van enkele kleine dorpskernen, die volgens toponymie en historische bronnen vermoedelijk terug gaan tot de vroege middeleeuwen (Aaigem, Woubrechtgem, ...). De dorpskern van Aaigem is noordelijker van het projectgebied gelegen. De weg verbond Aaigem met onder meer met Sint-Antelinks.

De weg loopt over de kam van een leemrug, die omgeven wordt door verschillende beken. Deze plaats heeft enerzijds een hoog potentieel voor bewoning, maar is anderzijds ook kwetsbaar geweest voor erosie, waardoor eventueel aanwezige sites minstens ten dele geërodeerd zullen zijn. Het projectgebied is bovendien reeds verstoord door de aanleg van de bestaande weg met centraal gelegen een DWA-riolering.

Binnen het gabarit van de geplande werken is de kans op het aantreffen van archeologische sporen dan ook gering. De werken zijn tevens van die aard, dat ze niet veel ruimtelijk inzicht kunnen bieden op eventueel aanwezige archeologische sites als die al zouden aangesneden worden.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering nagenoeg onbestaande is.

¹⁵ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

2.10. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek

De gemeente Erpe-Mere wenst de bestaande wegnis van de Aaigembergstraat te vernieuwen. Hierbij wordt ook nieuwe riolering gelegd.

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota in het kader van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag is een bureaustudie uitgevoerd. Deze toont aan dat het projectgebied een laag archeologisch potentieel biedt.

Het projectgebied, de Aaigembergstraat, is minstens sinds het einde van de 16de eeuw een landelijke weg die enkele hoeven rondom de nabijgelegen kouter met elkaar in verbinding stelt. Het is mogelijk dat de weg teruggaat op een oudere fase, maar ook dan valt te verwachten dat eventuele oudere bewoning zich naast het projectgebied zal bevinden.

Het is anderzijds niet uit te sluiten dat er zich oudere sporen ter hoogte van het projectgebied bevinden die niet met de weg in verband staan. Echter, door de ligging op de kam van een heuvelrug is op deze plaats een vrij hoge graad aan erosie aantoonbaar, waardoor eventueel aanwezige sites slecht of niet bewaard zullen zijn.

De Aaigembergstraat is een geasfalteerde straat met funderingsopbouw, waardoor het oorspronkelijke niveau wellicht reeds tot een diepte van zo'n 50 à 60cm vergraven is. Centraal onder de straat ligt momenteel ook een riolering. Het valt dan ook te verwachten dat de ondergrond reeds in belangrijke mate geroerd is.

Bijkomend kan gesteld worden dat de werken van die aard zijn dat indien er toch sites aanwezig zouden zijn binnen de geplande werken, deze slechts heel plaatselijk verstoord zullen worden en een goed begrip ervan moeilijk is.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering, zo er al sporen zouden aangetroffen worden, zeer gering is.

2.11. Bibliografie

Brulet R. 2009: *Les Romains en Wallonie*, Bruxelles.

De Swaef w. 1986. Vondst uit de Romeinse tijd te Aigem, in : Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere 26, nr. 3, p. 52.

Sevenant M., Menschaert J., Couvreur M., Ronse A., Antrop M., Geypens M., Hermy M. & De Blust G., 2002, *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*, 221pp.

Trommelmans R. & De Langhe K. 2008. Basisrapport Archeologische opgraving Aigem kerk (26-11-2007 tot 21-12-2007, onuitgegeven rapport.

Geraadpleegde websites (raadpleging 08/11/2016):

- <https://www.dov.vlaanderen.be>
- <https://www.geopunt.be>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://geo.onroenderfgoed.be>
- <https://www.cartesius.be>
- <https://googlemaps>
- <http://www.gisoost.be>
- <http://mapire.eu/>

3. Bijlagen

1.1. Plannen of figurenlijst

figuur	onderwerp (projectcode 2016K73)	aanmaakschaal	aanmaakwijze	datum
1	Kadastraal plan	1 op 1	digitaal	08-11-2016
2	Topografische kaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
3	Plan bestaande toestand	1 op 1	digitaal	08-11-2016
4	Plan ontworpen toestand	1 op 1	digitaal	08-11-2016
5	Dwarsdoorsnedes geplande toestand	1 op 1	digitaal	08-11-2016
6	Dwarsdoorsnedes geplande toestand	1 op 1	digitaal	08-11-2016
7	Bodemkaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
8	Topografische kaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
9	Gewestplan	1 op 1	digitaal	08-11-2016
10	Quartaargeologische profieltypekaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
11	Tertiairgeologische profieltypekaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
12	Topografische kaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
13	Digitaal Hoogte Model	1 op 1	digitaal	08-11-2016
14	Dwarsdoorsnedes op het hoogtemodel	1 op 1	digitaal	08-11-2016
15	Bodemtypekaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
16	Bodembedekkingskaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
17	Bodemerosiekaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
18	Horenbaultkaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
19	Ferrariskaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
20	Atlas der Buurtwegen	1 op 1	digitaal	08-11-2016
21	Vandermaelenkaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
22	Popkaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016
23	Kaart CAI	1 op 1	digitaal	08-11-2016
24	Synthesekaart	1 op 1	digitaal	08-11-2016

1.2. Fotolijst

Foto	onderwerp (projectcode 2016K73)	type foto	vervaardiging	datum
1	Luchtopname (2012)	luchtfoto	digitaal	08-11-2016
2	Huidige toestand	huidige toestand	digitaal	08-11-2016
3	Huidige toestand	huidige toestand	digitaal	08-11-2016
4	Archieffoto Inventaris Bouwkundig Erfgoed	foto	analoog	onbekend

1.3. Lijst van de bijlagen

projectcode	2016K73
-------------	---------

plannummer	1
type plan	bouwplan
onderwerp plan	Bestaande toestand
aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	digitaal
datum	01-08-2016
plannummer	2
type plan	bouwplan
onderwerp plan	Ontworpen toestand
aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	digitaal
datum	01-08-2016
plannummer	3
type plan	bouwplan
onderwerp plan	modeldwarsprofiel
aanmaakschaal	1/25
aanmaakwijze	digitaal
datum	01-08-2016